

DOO VODOVOD I KANALIZACIJA BAR

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJEG PROGRAMA OBAVLJANJA KOMUNALNIH DJELATNOSTI ZA 2023.GODINU

Bar, mart 2024.godine

DOO „VODOVOD I KANALIZACIJA“ BAR

Broj: 1957
Bar, 25.03.2024. godine

Na osnovu člana 26 Zakona o komunalnim djelatnostima („Sl.list CG“, br. 55/16 , 66/19 i 140/22) i člana 13 Statuta DOO "Vodovod i kanalizacija" Bar, (Sl.list CG-opštinski propisi br. 45/21) Odbor direktora DOO "Vodovod i kanalizacija" Bar je na sjednici održanoj 25.03.2024.godine, razmotrio Prijedlog Izvještaja o realizaciji godišnjeg programa obavljanja komunalnih djelatnosti DOO „Vodovod i kanalizacija“ Bar za 2023.godinu i s tim u vezi donio sljedeću

O D L U K U

Utvrdjuje se Prijedlog Izvještaja o realizaciji godišnjeg programa obavljanja komunalnih djelatnosti DOO „Vodovod i kanalizacija“ Bar za 2023.godinu i dostavlja Skupštini opštine Bar na razmatranje i usvajanje.

PREDSJEDNIK ODBORA DIREKTORA

Branka Nikezić

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU	4
3. GLAVNE STRATEŠKE ODREDNICE DRUŠTVA.....	6
4. ORGANIZACIONA STRUKTURA	7
5. KARAKTERISTIKE VODOVODNOG I KANALIZACIONOG SISTEMA..	12
6. TEHNIČKI SEKTOR.....	20
7. POLITIKA KVALITETA VODE I MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	28
8. SEKTOR ZA OPŠTE, PRAVNE I KOMERCIJALNE POSLOVE	30
9. SEKTOR ZA EKONOMSKO – FINANSIJSKE POSLOVE.....	33
10. ANALIZA FINANSIJSKOG REZULTATA I POLOŽAJA DRUŠTVA ...	43
11. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA..	63
12. IZLOŽENOST RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I NOVČANOG TOKA	63
13. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ	65
14. ZAKLJUČAK.....	67

1. UVOD

Izveštaj o realizaciji programa obavljanja komunalnih djelatnosti za 2023.godinu sačinjen je u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima, Zakonom o računovodstvu i reviziji, međunarodnim računovodstvenim standardima i Pravilnikom o godišnjem izvještaju o realizaciji godišnjeg programa obavljanja komunalnih djelatnosti. Izveštaj detaljno analizira postignute rezultate i izazove sa kojima se privredno društvo susrelo u svom poslovanju.

Komunalna djelatnost vodosnabdijevanja predstavlja vitalnu komponentu infrastrukture svake zajednice, a kvalitetno vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda utiče na standard života stanovnika, zaštitu životne okoline i predstavlja osnovni preduslov za razvoj privrede. Program obavljanja komunalnih djelatnosti ima za cilj osiguranje kvalitetnog vodosnabdijevanja i unaprijeđenje komunalne infrastrukture u skladu sa dostupnim finansijskim sredstvima. Shodno tome, kontinuirano praćenje njegove realizacije je neophodno kako bi se osigurala efikasnost i održivost pružanja usluga vodosnabdijevanja i odvođenja opadnih voda.

U toku 2023. godine privredno Društvo je suočeno sa nizom izazova koji su oblikovali poslovni ambijent, uključujući nestabilnu ekonomsku situaciju, rast cijena i oslabljenju platežnu moć građana. Nestabilna ekonomska situacija i kontinuirani rast cijena energenata, materijala i opreme predstavljali su direktan pritisak na finansijske resurse i zahtijevali su efikasno i racionalno upravljanje troškovima kako bi se održala stabilnost poslovanja.

Dodatna opterećenja na poslovanje Društva predstavljaju zakonska rješenja koja se odnose na formiranje cijena komunalnih usluga, koje od 2021.godine bilježe kontinuirano smanjenje.

Uprkos navedenim otežavajućim okolnostima Društvo bilježi pozitivan poslovni rezultat i određeni nivo finansijske stabilnosti što ukazuje na efikasno upravljanje resursima, ostvarivanje postavljenih ciljeva i sposobnost pružanja kvalitetne i stabilne usluge korisnicima.

2. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

Djelatnost Društva

DOO „Vodovod i kanalizacija“ Bar osnovano je Odlukom o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću “Vodovod i kanalizacija” Bar („Sl.list CG-opštinski propisi“, br.10/16).

Djelatnosti Društva definisane su osnivačkim aktom i Statutom i ono obavlja sljedeće komunalne djelatnosti od javnog značaja:

36,00 Snabdijevanje vodom koje obuhvata:

- sakupljanje, prečišćavanje i distribuciju vode,
- sakupljanje vode sa izvora i bunara, prečišćavanje i distribucija cjevovodom za potrebe domaćinstva i industriju na teritoriju Opštine Bar.

37,00 Prečišćavanje i odvođenje otpadnih voda i pružanja usluga čišćenja septičkih jama, koje obuhvata:

- skupljanje i transport komunalnih atmosferskih i drugih otpadnih voda sa područja Opštine Bar,
- održavanje kanalizacionog sistema i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda,
- prečišćavanje otpadnih voda iz kanalizacionog sistema i drugih sistema za odvođenje otpadnih voda,
- obrada i tretman mulja, njegova upotreba, reciklaža i odlaganje i
- održavanje sistema za prihvatanje i odvođenje atmosferskih voda.

43,22 Postavljanje vodovodnih i kanalizacionih sistema:

- instaliranje vodovodnog i kanalizacionog sistema, uključujući dogradnju, adaptaciju, održavanje i popravke.

71,12 Inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje:

- izrada tehničke dokumentacije: planova i projekata iz oblasti hidrotehnike, građevinskih projekata za objekte hidrotehnike, projekata instalacija, uređaja i postrojenja vodovoda i kanalizacije i
- pružanje geoprostornih (kartografskih) informacija za hidrotehničke instalacije.

Zakonodavni okvir

Zakonodavni okvir po kome DOO "Vodovod i kanalizacija" Bar posluje zasniva se na načelima i uslovima sadržanim u zakonima, podzakonskim aktima i odlukama i to:

- Zakonu o komunalnim djelatnostima („Sl. List CG“ br 55/16, 074/16 i 002/18)
- Zakonu o vodama („Sl. List CG“ br.027/10, 073/10, 032/11, 047/11, 048/15, 052/16, 055/16, 002/17, 080/17 i 084/18)
- Zakonu o privrednim društvima ("Sl. list RCG", br. 65/2020)
- Zakonu o lokalnoj samoupravi ("Sl. list CG", br. 2/2018, 34/2019 i 38/2020)
- Zakonu o obezbjedjivanju zdravstveno ispravne vode za ljudsku upotrebu (Sl.list CG br 080/17 od 01.12.2017 god.)
- Zakonu o metrologiji („Sl. list CG“, br. 79/08 i 40/11)
- Zakonu o zaštiti lica i imovine („Sl. list CG, br.43/18)
- Odluci o vodosnabdijevanju na području Opštine Bar („Sl. list CG,opštinski propisi br.8/2007,25/2011 i 15/2012)
- Odluci o odvođenju i prečišćavanju fekalnih voda na području Opštine Bar („Sl. list CG, opštinski propisi br. 08/07 od 28.12.2007.god.)
- Odluci o sakupljanju i odvođenju atmosferskih voda na području Opštine Bar („Sl. list CG,opštinski propisi br. 08/07 od 28.12.2007.god.)
- Pravilima o minimumu kvaliteta i obima poslova za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti („Službeni list CG“ br. 058/19 od 18.10.2019 godine).

Društvo primjenjuje i ostale propise iz oblasti: računovodstva (MRS standardi), radnih odnosa, internih akata i pravilnika Društva.

3. GLAVNE STRATEŠKE ODREDNICE DRUŠTVA

Misija ovog Društva je unaprijeđenje kvaliteta života korisnika u vidu njihovog snabdijevanja ispravno higijenskom vodom, kao i odvođenjem otpadnih voda, primjenjivanjem najviših međunarodnih standarda koji garantuju kvalitet i zaštitu životne okoline.

Vizija Društva je jasna orijentacija ka krajnjem korisniku kroz pružanje kvalitetne usluge snabdijevanja vodom za piće i odvođenja otpadnih voda, uz kontinuirano unaprijeđenje usluga u skladu sa sistemom kvaliteta, zakonskim regulativama i potrebama korisnika.

Implementiranje odrednica misije i vizije Društva je dugotrajan proces na osnovu koga se određuju prioritetni ciljevi Društva kao što su:

- Kontinuirano snabdijevanje korisnika priključenih na sistem javnog vodosnabdijevanja
- Isporuca kvalitetne i higijenski ispravne vode krajnjim korisnicima;
- Uredno odvođenje otpadnih voda korisnika koji su priključeni na gradsku kanalizacionu mrežu;
- Pouzdano i adekvatno održavanje postojećeg vodovodnog i kanalizacionog sistema i pratećih infrastrukturnih objekata;
- Smanjenje komercijalnih i tehničkih gubitaka;
- Finansijski samoodrživo poslovanje kroz povećanje prihoda i procenta naplate potraživanja;
- Optimizacija i smanjenje operativnih troškova;
- Efikasna naplata potraživanja;
- Konstantno povećanje kvaliteta komunikacije sa korisnicima usluga;
- Modernizacija opreme, mehanizacije i sredstava za rad;
- Permanentno podizanje nivoa kadrovske sposobnosti kroz kontinuiranu edukaciju zaposlenih;
- Poštovanje načela ekonomičnosti, racionalnosti i svrsishodnosti.

4. ORGANIZACIONA STRUKTURA

Organizaciona struktura je temeljni stub svakog privrednog subjekta, kroz koji se definišu način na koji su njeni djelovi ograničeni. Pravilno uspostavljena organizaciona struktura predstavlja osnov za uspješno vođenje i operativno funkcionisanje društva.

Za obavljanje svoje djelatnosti Društvo je implementiralo funkcionalnu organizacionu strukturu koja omogućava efikasnu upotrebu svih raspoloživih resursa i racionalno korišćenje znanja i vještine zaposlenih.

Kvalitetno upravljanje ljudskim resursima je veoma važno za ostvarivanje ciljeva i interesa Društva jer ljudski resursi zapravo pokreću sve ostale resurse. Ciljevi Društva su ostvarivi samo ako menadžment posjeduje određenja znanja i vještine upravljanja ljudima tako da omogućava pravilnu raspodjelu radne snage u zavisnosti od zadataka. Organizaciona struktura koja je postavljena u Društvu podstiče saradnju i komunikaciju, egzaktno definiše odgovornosti i tzv "upravlački lanac" koji je važan kod privrednih društava koja obavljaju djelatnosti od opšteg značaja.

Za obavljanje djelatnosti u DOO "Vodovod i kanalizacija" Bar su organizovani sektori kao osnovne organizacione jedinice. U sastavu svakog sektora postoje organizacioni djelovi u vidu poslovnih jedinica, radnih jedinica, službi i odjeljenja. U tom smislu svaka organizaciona jedinica ima jasno definisana zaduženja u održavanju vodovodnog i kanalizacionog sistema Bara.

Za kompletno funkcionisanje procesa rada Društva zaduženo je 172 zaposlena na neodređeno vrijeme.

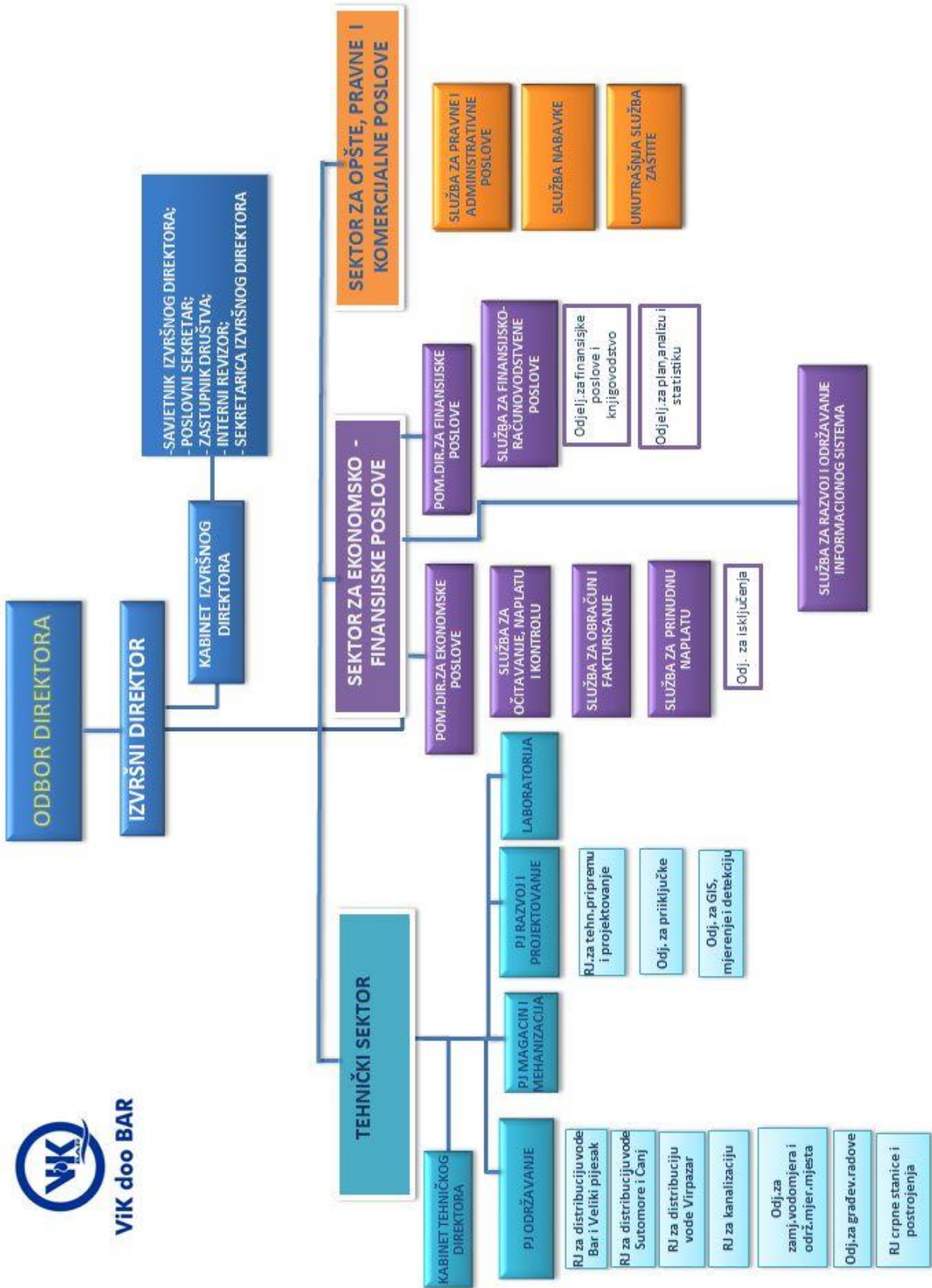
Broj zaposlenih u Društvu dovoljan je za nesmetano i kvalitetno obavljanje djelatnosti, što pokazuje i indikator kvaliteta usluga koji je na nivou od 6 što je u skladu sa međunarodnim standardima.

U nastavku teksta dajemo tabelarni i grafički prikaz zaposlenih po organizacionim cjelinama, kvalifikacijama, godinama starosti i staža osiguranja.

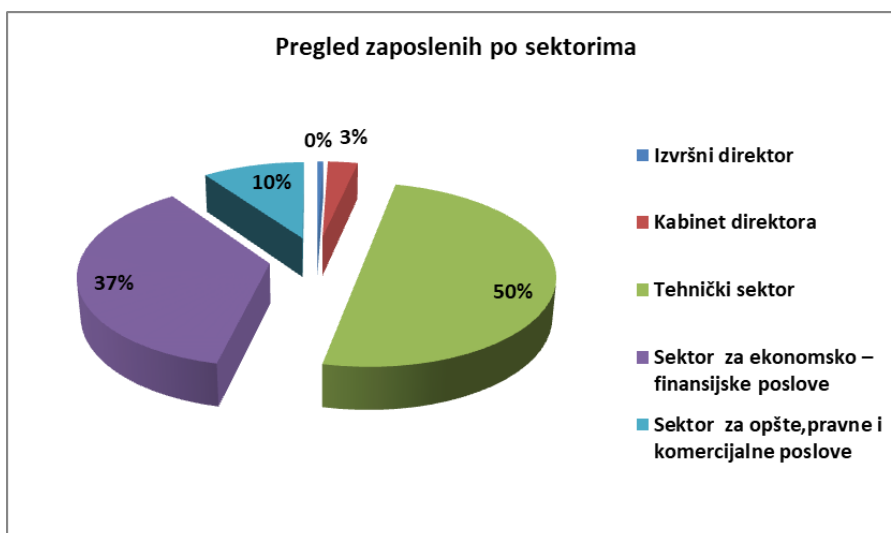

VIK doo BAR

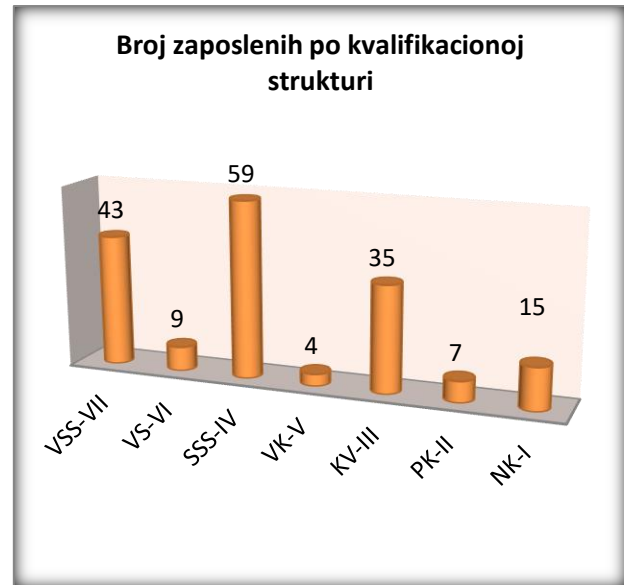
S obzirom na osnovnu svrhu postojanja ovog Društva, a to je kvalitetna i kontinuirana distribucija higijenski ispravne vode, najviše zaposlenih, odnosno, 50% obavlja poslove iz domena osnovne djelatnosti.

Broj zaposlenih po sektorima			
R.b	Sektor	Broj	Učešće(%)
1	Izvršni direktor	1	0,58
2	Kabinet direktora	5	2,91
3	Tehnički sektor	86	50,00
4	Sektor za ekonomsko – finansijske poslove	63	36,63
5	Sektor za opšte, pravne i komercijalne poslove	17	9,88
Ukupno		172	100

Imajući u vidu da se najveći dio radnog vremena ostvari za obavljanje poslova koji su od vitalnog značaja za zdravlje korisnika komunalnih usluga neophodni su kvalitetni i stručni kadrovi. Najviše zaposlenih, njih 34,30% ima srednju stručnu spremu dok visoko-obrazovanih ima 25%. Iz navedenih podataka možemo zaključiti da je potencijal zaposlenih u Društvu po pitanju stručne spreme odgovarajući.

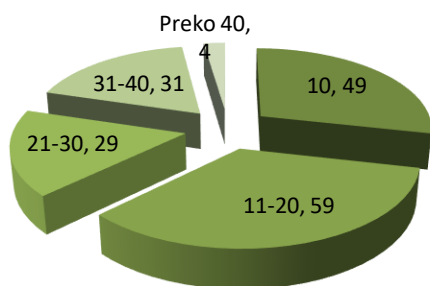
Broj zaposlenih po kvalifikacionoj strukturi			
R.b	Stepen str.spreme	Broj	Učešće(%)
1	VSS-VII	43	25,00
2	VS-VI	9	5,24
3	SSS-IV	59	34,31
4	VK-V	4	2,32
5	KV-III	35	20,34
6	PK-II	7	4,07
7	NK-I	15	8,72
Ukupno		172	100

Broj zaposlenih po godinama staža			
R.b	Godine staža	Broj	Učešće (%)
1	1-10	49	28,49
2	11-20	59	34,30
3	21-30	29	16,86
4	31-40	31	18,02
5	Preko 40	4	2,33
Ukupno		172	100

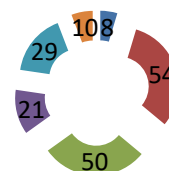
Broj zaposlenih po starosnoj strukturi			
R.b	Godine života	Broj	Učešće (%)
1	19 - 30	8	4,65
2	31 - 40	54	31,40
3	41 - 50	50	29,07
4	51 - 54	21	12,21
5	55 - 60	29	16,86
6	61 - 67	10	5,81
Ukupno		172	100

Broj zaposlenih po godinama staža

Broj zaposlenih po starosnoj strukturi

■ 19 - 30 ■ 31 - 40 ■ 41 - 50
 ■ 51 - 54 ■ 55 - 60 ■ 61 - 67

Broj zaposlenih prema polnoj strukturi

R.b	Pol	Broj	Učešće (%)
1	Muškarci	130	75,58
2	Žene	42	24,42
Ukupno		172	100

5. KARAKTERISTIKE VODOVODNOG I KANALIZACIONOG SISTEMA

5.1. SISTEM VODOSNABDIJEVANJA

Vodovodni sistem grada Bara je izuzetno kompleksan zbog razuđenosti područja i velike disproporcije u potražnji vode tokom godine. Rad sistema se prilagođava sezonskim zahtjevima, funkcionišući u zimskom i ljetnjem režimu. U toku zimskog režima rada potrebnu količinu vode pokrivaju izvori u priobalnom dijelu barske opštine: Zaljevo, Kajnak, Brca, Sustaš, Vrteljak, Glava od vode-Turčini i Vrelo-Čanj. Izdašnost navedenih izvorišta u tom periodu daleko prevazilazi potrebe potrošača za vodom u vodovodnom sistemu.

U ljetnjem periodu, zbog velikog smanjenja izdašnosti izvorišta u priobalnom dijelu opštine i povećanog broja korisnika, u vodovodni sistem uključuju se dodatne količine vode iz izvorišta u zaleđu: Veljeg oka i Orahovog Polja, a od jula i značajnije količine vode iz sistema regionalnog vodovoda (od 75l/s - 140l/s). Poseban segment vodovodnog sistema Bara čini vodovod Virpazara kapaciteta 20 l/s.

Ukupni vodovodni sistem čine 11 izvorišta sa 19 vodozahvatnih objekata i 17 crpnih stanica na izvorištima. Na vodovodnoj mreži u funkciji je ukupno 13 pumpnih stanica koje omogućavaju efikasno snadbijevanje vodom korisnika na visočijim kotama. Ukupna distributivna mreža je dužine oko 472 km sa 12 distributivnih rezervoara ukupne zapremine 7708 m³.

KARAKTERISTIKE OBJEKATA SISTEMA

4.1.1. IZVORIŠTA

Izvorište "Zaljevo"

Kaptirano je 1963.godine. Prosječna godišnja izdašnost se kreće između (30–50) l/s, a minimalna je oko 17 l/s. Voda se sa kaptaze "Zaljevo" odvodi gravitacionim AC cjevovodom DN 300mm. Ovo izvorište je u neprekidnom radu cijele godine, a obezbijeđeno je i automatsko hlorisanje vode.

Izvorište "Kajnak"

Najvećeg je kapaciteta u sklopu barskog vodovodnog sistema. Minimalna izdašnost ovog izvora kreće se oko 55,0 l/s. Dio vode sa ovog izvorišta, ~10 l/s, se potiskuje u rezervoar Stari Bar. Cjevovodom DCI Ø150mm.

Izvorište "Glava od vode"

Skromnog je kapaciteta. Iz njega se snabdijeva vodom dio Starog Bara, odnosno naselja Brbot, Gretva i Pijaca. Za trajno rješenje problema vodosnabdjevanja Starog Bara, izvršeno je kaptiranje i privođenje namjeni izvorišta "Vrteljak" iznad Starog Bara. Ono se nalazi u koritu vodotoka Rikavac, kraka koji nastaje od izvora Lektion i Lizalo. Vode sa oba izvorišta se sabiraju u rezervoar „Spile“. Na rezervoaru je obezbijeđeno automatsko hlorisanje vode.

Izvor "Sustaš"

Solidno je kaptiran. Izvor je minimalne izdašnosti oko 2-3 l/s. Prosječna godišnja izdašnost se cijeni na oko 25-30 l/s pa obzirom na visoku kotu isticanja, 220 m.n.m., pogodan je za pokrivanje visočijih zona potrošnje.

<p style="text-align: center;">Izvorište "Brca"</p> <p>Minimalna izdašnost izvora se kreće oko 60 l/s , a iz njega se snabdijeva vodom područje Sutomora i dio Bara (Zeleni pojas i Gornji Šušanj) . Na izvorištu Brca postavljena su četiri pumpna agregata sa zajedničkim potisnim vodom na kojem se vrši i automatsko hlorisanje. Sa izvorišta Brca izvedena su tri glavna potisna cjevovoda pomoću kojih se voda potiskuje ka odgovarajućim pravcima barskog vodovodnog sistema.</p>	
<p style="text-align: center;">Izvorišta "Orahovo Polje" i "Velje Oko"</p> <p>Ova izvorišta su primarna izvorišta barskog vodovodnog sistema u toku ljetnjeg perioda. Naime, iz podsistema „Crmnčko polje-Bar“ za potrebe Bara i Sutomora se transportuje i do 190l/s.</p>	
<p style="text-align: center;">Izvorište "Vrelo" u Čanju</p> <p>Lokalnog je karaktera. Sa njega se snabdijevaju vodom korisnici u na području Čanaj I i Čanja II. Minimalna izdašnost izvora je oko 7 l/s, dok je srednja godišnja izdašnost oko 25 l/s.</p>	

5.1.1 DISTRUBUTIVNA MREŽA

Distributivna mreža i njen razvoj, kao ključni dio infraskrukture, nije pratio razvoj naselja, naročito kada se govori o prigradskim naseljima. Činjenica da je u određenim slučajevima distributivna mreža postvljena ispod objekata, umjesto van saobraćajnica i da je ista izgrađena od neadekvatnih profila, uz starost djelova mreže od 30 do 35 godina, stvara izazove u efikasnosti i dugoročnoj održivosti distributivne mreže.

Finansijska ulaganja postaju imperativ kako bi se riješili navedeni problemi. Potrebna su značajna sredstva kako bi se obnovili stari i dotrajali djelovi mreže, osigurala njena stabilnost i efikasna funkcionalnost. Kontinuirana ulaganja u modernizaciju distributivne mreže dovela bi do znatnog poboljšanja trenutnog stanja, ali bi obezbijedila i snažnu osnovu za budući urbani razvoj naselja.

Dužina mreže cijelokupnog vodovodnog sistema Bara iznosi oko 472 km na kojoj postoji cca 800 šahti.

5.1.2. DISTRIBUTIVNI REZERVOARI

U vodovodnom sistemu Bara u funkciji su sljedeći rezervoari:

Rezervoar	Zapremina (m ³)	Na koti (m.n.v.)
Humac	500	65
Čanj	700	81
Haj Nehaj	250	60
Zagrađe	110	65
Golo brdo	1000	81
Sutomore	500	33
Šušanj 2	1200	121
Šušanj	2400	66
Marovići	200	105
Kurilo	25	61
Stari Bar	200	113
Gretva	23	180
Spile	100	190
Zaljevo 1	500	66

Ukupna korisna zapremina rezervoara iznosi 7.708m³. Analizom rezervoarskog prostora, u okviru Generalnog rješenja, je konstatovano da je jedan od osnovnih problema barskog vodovodnog sistema nedostatak rezervoarskog prostora.

5.1.3 CRPNE STANICE

Osnovne i manje crpne stanice u vodovodnom sistemu	
Crpne stanice	Napomena
"Orahovo Polje" (B4, B5, B6, B7, B8)	
"Orahovo Polje" (B9, B10 i B11)	
"Velje Oko" (bunari B1 i B2)	
"Brca"	
Prepumpna stanica "Sutomore" /smjer ka Baru i Sutomoru	Vodu iz Orahovog Polja i Veljeg Oka prepumpava u smjeru Bara i Sutomora
Prepumpna stanica "Sutomore" /smjer ka Čanju	
"Stari Bar"	Vodu iz rezervoara Stari Bar potiskuje za potrebe naselja Gretva
"Kajnak"	Vodu iz kaptaze Kajnak potiskuje u rezervoar „Stari Bar“ za potrebe naselja Podgrad, Pijaca, Gretva i za bolnicu
"Baukovo"	Hidroforsko postrojenje iz cjevovoda Kajnak – Kurilo snabdijeva vodom istoimeno naselje
"Zaljevo"	Hidroforsko postrojenje do kaptaze "Zaljevo" za snabdijevanje potrošača na visočijim kotama
"Sveti Ivan"	Vodu iz rezervoara "Zaljevo 1" potiskuje u vodovodnu mrežu naselja Sveti Ivan
"Kurilo"	Snabdijevanje naselja Marovići
Prepumpne stanice (booster) „Ahmetov brijeg“, „Iliino“, „Šušanj“, „Ratac“, „Rutke“, „Sutomore II“, „Suvi potok“, „Čanj II“, „Marovići“ kapaciteta	Zahvataju vodu iz distributivne mreže i pokrivaju potrošnju istoimenih naselja
„Haj-Nehaj“	Za snabdijevanje istoimenog naselja
Zagrađe“	Za snabdijevanje istoimenog naselja

"Vrelo" u Čanju	Za snabdijevanje konzuma u Čanju I i Čanju II.
Bunar B1 i B2 u Čanju	Za potrebe vodosnabdijevanja Čanja

5.2. KANALIZACIONI SISTEM

Kanalizacioni sistem Bara čine četiri nezavisna sistema: Bar, Sutomore, Čanj i Virpazar.

Pokrivenost prostora sa kanalizacionom mrežom je oko 57%. Kanalizacioni sistem čini oko 86,03 km cjevovoda, od kojih 82,63 km spada u gravitacione sabirnike, dok se 3,4 km odnosi na potisne cjevovode. Najveći dio mreže je malih prečnika (27,4% mreže je manjih prečnika od Ø 200, od Ø 200 – 300 je 15,6%, dok je samo 8,1% većeg prečnika Ø 400 – 600). Cjevovodi su u najvećem dijelu izrađeni od sljedećih materijala: PP, PEHD, GRP, AC i PVC.

Na kanalizacionom sistemu, izgrađene su četiri veće fekalne crpne stanice. Na kanalizacionim sistemima Bara, Sutomora i Čanja, izgrađena su tri podmorska ispusta, dužine 345 m, 1040 m i 1502 m.

Izvršenom rekonstrukcijom kanalizacionog sistema u zoni zahvata DUP-a Topolica I, izvršeno je razdvajanje fekalne i atmosferske kanalizacije čime je postignuta zadovoljavajuća funkcionalna sposobnost ovog sistema. Ova investicija je primjer za dalji razvoj kanalizacione mreže na području grada i prigradskih naselja.

5.2.1. KARAKTERISTIKE SISTEMA KANALIZACIJE

4.2.1.1. SISTEM FEKALNE KANALIZACIJE	
SISTEM ČANJA	
Kanalizacioni sistem Čanja čini kanalizaciona mreža u zoni Čanj I i Čanj II, obalni kolektor, dvije crpne stanice I i podmorski ispust.	
SISTEM SUTOMORA	
Kanalizacioni sistem Sutomora čini glavni obalni kolektor Inex – C.S. "Botun", crpna stanica „Botun“, gravitacioni kolektor kroz Golo brdo, podmorski ispust i kanalizaciona mreža u naseljima Brca, Šaren Sad, Pobrđe i Mirošica I.	
SISTEM BARA	
Sistem Bara je veoma razuđen i složen i čine ga nekoliko primarnih kolektora, kanalizaciona mreža, prepumpna stanica „Topolica“ (puštena u probni rad 07.05.2010.godine), glavna crpna stanica „Volujica“ i podmorski ispust.	
SISTEM VIRPAZARA	
Kanalizacioni sistem Virpazar izgrađen je i stavljen u funkciju krajem 2003 godine. Sistem čini kanalizaciona mreža dužine 3,2 km, četiri fekalne crpne stanice instalisane snage 20,4 KW i uređaj za biološko prečišćavanje otpadnih voda kapaciteta 1000 EJ.(ekvivalent jedinica)	

5.3. SISTEM ATMOSFERSKE KANALIZACIJE

Atmosferska kanalizacija je sistem koji omogućava odvod atmosferskih voda sa površina, kako bi se smanjilo nakupljanje vode i minimizirali potencijalni štetni uticaji.

Rekonstrukcijom hidrotehničkih instalacija na području DUP-a Topolica I, izvršeno je razdvajanje fekalne i atmosferske kanalizacije u dva nezavisna - separata sistema. Ovim radovima stvoreni su uslovi da ne dolazi do zagušenja fekalne kanalizacije i dobijen je pouzdan sistem atmosferske kanalizacije.

Pored Topolice I atmosferska kanalizacija izgrađena je i na područjima: Topolica II, Topolica-Bjeliši, Stara raskrsnica – Željeznička stanica, Ilino, Sutomore (ulica Save Kovačevića do Botuna i Suvog potoka, Željezničke zgrade – Suvi potok), Čanji I i obalom od Čanji I do Čanji II.

Ukupna dužina sistema atmosferske kanalizacije je oko 30 km. Profili cjevovoda su od 100-200 mm 37%, od 250-400 mm 42% i od 450 -1000 mm 21%.

6. TEHNIČKI SEKTOR

Društvo je u toku 2023.godine kontinuirano sprovodilo aktivnosti na poboljšanju sistema vodosnabdijevanja putem redovnog i preventivnog održavanja mreže, izradom i učešćem u složenim projektima, efikasnim radom na detekciji kvarova i održavanju hidromašinske i elektroopreme crpnih stanica na vodovodnom i kanalizacionom sistemu, u skladu sa dostupnim finansijskim sredstvima.

Aktivnosti koje imaju apsolutni prioritet odnose se na isporuku dovoljno higijenski ispravne vode svim korisnicima koji su priključeni na sistem javnog vodosnabdijevanja i odvodnju otpadnih voda kroz postojeću izgrađenu kanalizacionu mrežu. U skladu sa tim, osnovni cilj je održavanje djelova sistema u ispravnom i funkcionalnom stanju, kao i pravovremeno saniranje svih kvarova u cilju obezbijedivanja urednog vodosnabdijevanja.

U toku 2023.godine godine otpočeti su radovi na rekonstrukciji podmorskog ispusta „Volujica“. Ovaj projekat je od vitalnog značaja za zaštitu životne okoline i unaprijeđenje sistema odvodnje otpadnih voda. Sanacija se sprovodi pod veoma zahtjevnim uslovima, s obzirom da ista odvija pod vodom, što zahtijeva specijalnu opremu i stručnost ronilačkih timova. Vremenske prilike i promjenljivost morskih uslova predstavljaju nepredvidivi faktor koji direktno utiče na dinamiku planiranih radova, što zahtijeva fleksibilnost u postizanju konačnog cilja sanacije. Završetak radova se očekuje u prvom kvartalu 2024. godine.

Imajući u vidu nestabilnu ekonomsku situaciju, konstantan rast cijena na koje ovo privredno Društvo nema uticaj, što direktno utiče na rast operativnih troškova, Društvo je u toku 2023.godine izvelo niz radova u cilju rješavanja dugogodišnjih problema vodosnabdijevanja i kanalisanja otpadnih i atmosferskih voda.

MJESNA ZAJEDNICA CRMNICA

1 Radovi na održavanju i unaprijeđenju vodovodne mreže i pripadajućih objekata

- Sanacije manjih kvarova na magistralnom čeličnom cjevovodu DN400mm u cilju smanjenja gubitaka i poboljšanja stanja u vodosnabdijevanju Sutomora i Bara u toku ljetnje sezone;
- Zamjena cca 200m vodovodne cijevi profila Ø5/4" na seoskom vodovodu Braćeni. Radovi su izvedeni zbog čestih kvarova i većih gubitaka koji su onemogućavali normalno vodosnabdijevanje.
- Popravka cjevovoda PVC Ø160mm u naselju Virpazar;

2	Rekonstrukcija pumpnih stanica za pitku vodu
	<ul style="list-style-type: none"> • Popravka (zamjena) dijela oštećenih elektroinstalacija u objektima uz bunare B1 i B2 na izvorištu Velje Oko; • Zamjena potisne kolone rezervnom većeg profila i ugradnja rezervne pumpe većeg kapaciteta u bunaru B11 na izvorištu Orahovo polje čime je obezbijedena veća količina vode potrebna za vodosnabdijevanje Virpazara; • Dva puta je rađen remont potopnih pumpi koje su instalirane u bunaru B7 na izvorištu Orahovo polje. • Izvršen remont pumpnog agregata za poboljšanje vodosnabdijevanja sela Brčeli

MJESNA ZAJEDNICA SPIČ

1	Radovi na održavanju i unaprijeđenju vodovodne mreže i pripadajućih objekata
	<ul style="list-style-type: none"> • Izvedeni su radovi na popravci ograde oko objekta rezervoara "Golo Brdo"; • Više intervencija zbog havarija na cjevovodu PVC Ø280mm u Spičanskoj ulici. Ovaj cjevovod je u vrlo lošem stanju i potrebno je planirati njegovu rekonstrukciju jer svaka havarija dovodi do značajnih gubitaka, poremećaja u vodosnabdijevanju i može dovesti do materijalne štete na javnoj površini a u nekim slučajevima i štete u privatnim posjedima. Ovi radovi osim vodoinstalaterskih radova manjeg obima u većini slučajeva podrazumjevaju rezanje betona i asfalta, demontažu behatona i ivičnjaka, iskop rova, zamjenu dionica cjevovoda sa novim cijevima te izradu novih spojeva, betoniranje i asfaltiranje što iziskuje značajna finansijska sredstva; • Zamjena cca 60m dotrajale cijevi PC Ø5/4" sa PE Ø63mm u naselju Orovo u Sutomoru (iskop rova, nasipanje pijeska, polaganje cijevi, montaža spojnice, izmještanje 5 kućnih priključaka, zatrpavanje jalovinom, betoniranje); • Popravka azbest cementnog cjevovoda AC DN80mm u naselju Rutke, na dvije lokacije u 25. ulici; • Popravka azbest cementnog cjevovoda AC DN100mm takođe u naselju Rutke; • Popravka azbest cementnog cjevovoda AC DN100mm u Njegoševoj ulici; • Zamjena neispravnog ventila DN 80mm na muljnom ispustu cjevovoda ČC DN300mm u naselju Brca; • Popravka na čeličnom cjevovodu ČC DN250mm u naselju Haj Nehaj;
2	Radovi na održavanju i unaprijeđenju kanalizacionog sistema
	<ul style="list-style-type: none"> • Redovno čišćenje crpilišta i spirale za otpadni materijal u fekalnoj crpnoj stanici "Novi Botun"
3	Rekonstrukcija pumpnih stanica za pitku vodu
	<ul style="list-style-type: none"> • U P.S. "Sutomore" je izvršena zamjena neispravnog softstartera (elektro oprema); • Za P.S. "Sutomore" izvršena je nabavka nove pumpe za hlorisanje vode; • U P.S. "Brca" je izvršen remont jedne pumpe za čistu vodu; • U bunaru B1 u Čanju zamijenjena je dotrajala potisna kolona (cca 40m) novom i

	<p>izvršen je remont potopne pumpe za vodu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nabavka novog elektromagnetnog mjerača protoka DN350 za mjerenje količine distribuirane vode sa izvorišta Orahovo polje i Velje Oko ka Baru i Sutomoru. • Nabavka i ugradnja 2 pumpna agregata u PS Brca
4	Rekonstrukcija pumpnih stanica za otpadnu vodu
	<ul style="list-style-type: none"> • U F.C.S. "Čanj" je izvršena popravka vođice za pumpu, ugrađena je nova pumpa, novi ultrazvučni mjerač nivoa vode i izvršen je remont stare pumpe (rezervne); • Za F.C.S. "Čanj 2" izvršena je nabavke nove pumpe za otpadnu vodu.
5	Rekonstrukcija, sanacija izvorišta i modernizacija hlornih postrojenja
	<ul style="list-style-type: none"> • U P.S. "Čanj" su ugrađena nova ulazna vrata na prostoriju u kojoj je ugrađen i novi neutralizator hlora, po rješenju Uprave za inspekcijske poslove.

MJESNA ZAJEDNICA ŠUŠANJ

1	Radovi na održavanju i unaprijeđenju vodovodne mreže i pripadajućih objekata
	<ul style="list-style-type: none"> • Više intervencija na čeličnim cjevovodima DN400mm i DN300mm iznad magistralnog puta Petrovac - Bar kod Crvene plaže i u naselju Žukotrlica; • Popravka na čeličnom cjevovodu DN350mm u Ulici IV Crnogorske proleTERSKE brigade u naselju Žukotrlica; • Ispiranje, ispitivanje na pritisak i puštanje u funkciju cjevovoda PE DN225mm u Ulici Crnogorskih serdara u naselju Iliino, od ulice IV Crnogorske proleTERSKE brigade do Ulice Medovskih rodoljuba. Ovaj cjevovod je planiran da zamijeni azbest cementni AC DN150 onda kada svi priključci budu izmješteni. Azbestni cjevovod je potrebno zamijeniti kako zbog materijala od kojeg je izrađen tako i zbog njegove trase koja se većim dijelom nalazi u privatnim posjedima što znatno otežava radove na održavanju; • Zamjena cca 160m dotrajalog cjevovoda PC Ø3" sa PE DN110mm u Ulici 7. naselja Šušanj (rezanje betonskog kolovoza, iskop rova, polaganje cjevovoda, nasipanje materijala, izmještanje postojećih 15 kućnih priključaka, betoniranje kolovoza). Radovi su izvedeni zbog čestih kvarova i većih gubitaka na mreži; • Popravka na cjevovodu PE DN160mm u naselju Iliino iznad pruge; • Popravka na cjevovodu PE DN90mm kod mosta Đedovića u naselju Gornji Šušanj; • Izmještanje 10 kućnih priključaka na novu cijev i isključenje dotrajalih cijevi na kraju Jugoslovenske ulice u naselju Iliino; • Popravka azbest cementnog cjevovoda AC DN150mm u ulici Crnogorskih serdara u naselju Iliino.
2	Radovi na održavanju i unaprijeđenju kanalizacionog sistema
	<ul style="list-style-type: none"> • Čišćenje šahte i jednog dijela otvorenog kanala u kojem se neovlašćeno ispuštaju otpadne vode iz dijela naselja Iliino u kojem nije izgrađena kanalizaciona mreža; • Redovno je rađeno na čišćenju crpilišta u fekalnoj crpnoj stanici "Šušanj" kao i

	<p>glavnog kolektora u Ulici IV Crnogorske proleterske brigade;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izmještanje dva kućna kanalizaciona priključka na kraju Jugoslovenske ulice u naselju Iliino. Radovi su izvedeni kako bi se u privatnim posjedima izbjegla materijalna šteta za vrijeme obilnih padavina; • Više puta su izvedeni zavarivački radovi na poklopcima šahti fekalne kanalizacije u naselju Žukotrlica zbog čestih žalbi mještana na buku koja se stvara od saobraćajnog opterećenja.
4	Rekonstrukcija pumpnih stanica za otpadnu vodu
	<ul style="list-style-type: none"> • Nabavka fekalne pumpe u FPS Žukotrlica

MJESNA ZAJEDNICA BAR V - SUTORMAN

1	Radovi na održavanju i unaprijeđenju vodovodne mreže i pripadajućih objekata
	<ul style="list-style-type: none"> • Popravka na cjevovodu PE DN160mm u naselju Sustaš kod mjesta Šuplje; • Popravka na cjevovodu PE DN110mm u naselju Marovići kod potoka Maskića; • Popravka na cjevovodu PE DN110mm na raskrsnici Sutormanske ulice i Tršanjske ulice; • Polaganje cca 50m cijevi PE DN63mm u naselju Sustaš i isključenje više dotrajalih pocinkovanih cijevi manjeg profila. Radovi su izvedeni kod šahte do posjeda u vlasništvu Mustafića, zbog čestih kvarova i većeg izlivanja vode koje je moglo izazavati materijalnu štetu u privatnom posjedu; • Isključenje dotrajalih cijevi sa vodovodne mreže u Ulici vojvode Maša Vrbice.
2	Rekonstrukcija pumpnih stanica za pitku vodu
	<ul style="list-style-type: none"> • Nabavka i ugradnja nove potopne pumpe u PS "Kurilo" za potrebe poboljšanja vodosnabdijevanja naselja Marovići;

MJESNA ZAJEDNICA BAR IV - BURTAIŠI

1	Radovi na održavanju i unaprijeđenju vodovodne mreže i pripadajućih objekata
	<ul style="list-style-type: none"> • Popravka na cjevovodu PC Ø3" u Tršanjskoj ulici; • Ispiranje cjevovoda PE DN180mm i distribucionih ogranaka PE DN63mm u ulici Zubački put, i izmještanje svih kućnih priključaka na navedene cjevovode; • Popravka na novoizvedenom cjevovodu PE DN225mm u novoj saobraćajnici između Ulice Taraboških junaka i ulice Zubački put; • Izmještanje i zamjena cca 50m cjevovoda AC DN65mm sa cjevovodom PE DN63mm i izmještanje 5 kućnih priključaka u ulici Zubački put. Radovi su izvedeni zbog pucanja azbest-cementnog cjevovoda ispod stambenog objekta; • Više intervencija na dotrajaloj vodovodnoj cijevi AC DN65mm u ulici Zubački put; • Izmještanje cca 45m cjevovoda PE DN63mm i izmještanje 4 kućna priključka u

Burtaiškoj ulici blizu glavne trafo stanice.	
2	Rekonstrukcija pumpnih stanica za pitku vodu
<ul style="list-style-type: none"> • Ugrađena je nova potopna pupma u PS Kurilo 	

MJESNA ZAJEDNICA BAR II - POLJE

1	Radovi na održavanju i unaprijeđenju vodovodne mreže i pripadajućih objekata
<ul style="list-style-type: none"> • Rađeno na popravci cjevovoda PVC DN160mm u ulici Đuzepea Volpija; • Popravka na liveno gvozdenom cjevovodu LG DN100mm u Ulici Petra Vojvodića; • Izmješteno je i zamijenjeno cca 60m dotrajalog cjevovoda PC Ø3" sa PE DN110mm na kraju Željezničke ulice u naselju Polje; 	
2	Radovi na održavanju i unaprijeđenju kanalizacionog sistema
<ul style="list-style-type: none"> • Zbog oštećenja na šahti uslijed saobraćajnog opterećenja, izvedena je nova gornja ploča kanalizacione šahte sa poklopcem na početku trase fekalnog kolektora u Željezničkoj ulici; 	

MJESNA ZAJEDNICA STARI BAR

1	Radovi na održavanju i unaprijeđenju vodovodne mreže i pripadajućih objekata
<ul style="list-style-type: none"> • Popravka azbest cementnog cjevovoda AC DN300mm na više lokacija (mjesto Guvno Askovića na dvije lokacije, Zli Potok na dvije lokacije i Gusta); • Popravka cjevovoda PEDN 110mm na tri lokacije u Ulici nadbiskupa Šimuna Milinovića u naselju Gretva; • Zamjena cca 50m dotrajale vodovodne cijevi PE DN63mm i izmještanje 4 kućna priključka u Ulici 9. januar u naselju Belveder. Radovi su izvedeni zbog čestih kvarova i većih gubitaka na mreži; • Ispiranje rezervoara "Zaljevo 1" nakon radova na popravci cjevovoda regionalnog vodovoda; • Iskop rova i polaganje cca 50m cijevi PE DN63mm i isključenje dotrajale pocinkovane cijevi zbog većih gubitaka u naselju Zaljevo ispod kaptaže. 	
2	Radovi na održavanju i unaprijeđenju kanalizacionog sistema
<ul style="list-style-type: none"> • Zbog problema sa atmosferskim vodama, izvedene su dvije nove slivničke rešetke nad zatvorenim kanalom u mahali u Starom Baru; 	
3	Rekonstrukcija pumpnih stanica za pitku vodu
<ul style="list-style-type: none"> • Ugrađena je pumpa u zatvaračnici rezervoara "Stari Bar" za potrebe vodosnabdijevanja naselja mahale i pijace; • Zbog čestih prekida vodosnabdijevanja naselja Gretva izveden je novi usisni razvod za pumpnu stanicu "Stari Bar"; 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Nabavka novog elektromagnetnog mjerača protoka DN80 za mjerenje količine distribuirane vode sa rezervoara "Spile" ka naselju Brbot; • Nabavka novog elektromagnetnog mjerača protoka DN100 za mjerenje količine distribuirane vode sa rezervoara "Stari Bar" ka naselju Gretva. • Nabavka novog elektromagnetnog mjerača protoka DN350 za mjerenje količine distribuirane vode sa kaptaze "Zaljevo" ka naseljima Zaljevo, Tomba, Mirovica, Bartula, Rap, Donja Čeluga, Lovrenac i dijelu naselja Polje.
4	Rekonstrukcija, sanacija izvorišta i modernizacija hlornih postrojenja
	<ul style="list-style-type: none"> • Izvedeni su radovi na popravci ograde oko objekta rezervoara "Spile"; • Ugrađena su nova vrata i izveden je dio molerskih radova na prostoriji uz rezervoar "Spile" u kojoj se smještaju boce za gasni hlor;

MJESNA ZAJEDNICA BAR I - TOPOLICA

1	Radovi na održavanju i unaprijeđenju vodovodne mreže i pripadajućih objekata
	<ul style="list-style-type: none"> • Popravka na cjevovodu PE DN110mm u Požarevačkoj ulici; • Izrada nove javne česme na platou do objekta sportske dvorane (javna česma u Beogradskoj ulici je isključena zbog izgradnje nove pješačke staze i zbog bezbjednosti u saobraćaju); • Sanacija gornje ploče vodovodne šahte i zamjena poklopca za šahtu u kružnom toku na Bulevaru dinastije Petrović; • Popravka cjevovoda PE DN225mm na kraju Požarevačke ulice do željezničkog kolosjeka; • Popravka na cjevovodu PE DN110mm ispred stambenih zgrada "Mavrovo" na Bulevaru Revolucije;
2	Radovi na održavanju i unaprijeđenju kanalizacionog sistema
	<ul style="list-style-type: none"> • Radovi na sanaciji podmorskog ispusta iza brda Volujica. Čišćenje morskog dna od nanosa, uklanjanje oštećene dionice cjevovoda, ugradnja cca 50m cjevovoda PE DN400mm sa montažom spojnicama, podvodno betoniranje i postavljanje betonskih opteživača. Radovi su nastavljeni i u januaru mjesecu 2024. godine; • Sanacija kanalizacionih šahti u Makedonskoj ulici; • Redovno čišćenje grube rešetke na gravitacionom kolektoru ispred stare fekalne pumpne stanice "Volujica"; • Periodično čišćenje pumpi u novoj fekalnoj pumpnoj stanici "Volujica" zbog nagomilavanja otpadnog materijala.
3	Rekonstrukcija pumpnih stanica za otpadnu vodu
	<ul style="list-style-type: none"> • Kod F.C.S. "Volujica" je izvršena popravka automatske vertikalne rešetke koja je oštećena uslijed preopterećenja otpadnim materijalom. Takođe je izvršena zamjena

dotrajalih dijelova rezervnim;

- Remont pumpe za otpadnu vodu iz FCS "Topolica", nabavka i zamjena неисправnih elektronskih komponenti koje služe za kontrolu automatskog rada pumpi;

Osim navedenog u toku 2023. godine realizovale su se brojne aktivnosti koje se odnose na:

- Popravke svih kvarova na hidrotehničkoj infrastrukturi;
- Konstantno održavanje prostora oko objekata na vodovodnoj i kanalizacionoj mreži (košenje i čišćenje oko kaptaža, rezervoara, pumpnih stanica itd.) i održavanje samih objekata kroz njihovu rekonstrukciju;
- Redovni transport vode do bezvodnih područja na teritoriji opštine Bar za šta je obezbijeđena još jedna cistijerna za vodu za piće zapremine 6m³;
- Crpljenje septičkih jama u zonama gdje nije izgrađena fekalna kanalizacija;
- Pružanje pomoći Službi zaštite i spašavanja prilikom gašenja požara na više lokacija u toku ljetnjeg perioda;
- Redovno ispiranje vodovodne mreže na više muljnih ispusta u gradu u cilju obezbjeđenja potrebnog kvaliteta vode kao i ublažavanja pojave замуćenja vode u toku perioda obilnih padavina;
- Pripremu dokumentacije za dobijanje upotrebni dozvola za objekte realizovane po Aneksu 6 Ugovora o vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda na jadranskoj obali – faza III Bar;
- Saradnju sa predstavnicima Opštine Bar i izvođačima prilikom realizacije sljedećih projekata:
  - ✓ Izgradnja vodovodne i kanalizacione mreže sa izradom priključaka u Ulici 1 i Ulici 2 naselja Ilino;
  - ✓ Rekonstrukcija dijela trase glavnog fekalnog kolektora DN400mm i vodovoda PE DN315mm u Ulici IV Crnogorske proletherske brigade;
- Redovno nedjeljno mjerenje količina vode na izvorištima koje se distribuiraju u vodovodni sistem Bara i izrada mjesečnih izvještaja o količini proizvedene i fakturisane vode;
- Prikupljanje, objedinjavanje i ažuriranje prostornih i numeričkih podataka o katastru vodovoda i kanalizacije za 2023. godinu i unos podataka u GIS;
- Priprema i dostava podataka po zahtjevu Državne revizorske institucije;

Pregled postupanja po dostavljenim zahtjevima od strane fizičkih i pravnih lica

Izdavanje gradilišnih priključaka	8
Izdavanje kanalizacionih priključaka	7
Registracija novih vodovodnih priključaka (22 zahtjeva)	452
Izdavanje tehničkih uslova za projektovanje	141
Izdavanje saglasnosti na tehnučku projektnu dokumentaciju	63
Izdavanje potvrda i izvoda iz katastra podzemnih instalacija	44
Nalog i realizacija zamjene vodomjera	2567
Zahtjevi za izmještanje instalacija, vodomjernih šahti	9
Evidencija privremenih korisnika	290
Razdvajanje na vodovodnim priključcima	8

7. POLITIKA KVALITETA VODE I MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

DOO "Vodovod i kanalizacija" Bar organizuje i vodi svoju poslovnu politiku, društveno odgovorno, ekološki svjesno, oslanjajući se zakonske okvire Republike Crne Gore i osnovnih propisa lokalne samouprave. Osnovni zakonski propisi Crne Gore koji regulišu ovu temu su: Zakon o životnoj sredini (Sl.list Crne Gore br. 052/16), Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl.list RCG br. 080/05, te sl.list br. 040/10, 070/10, 040/11 I 027/13), Zakon zaštite prirode (Sl.list RCG, br. 054/16) Zakon o komunalnim djelatnosti (Sl.list RCG br.055/16,074/16 I 002/18, Zakon o zaštiti i zdravlju na radu (Sl.list RCG br. 034/14 I 044/18). Osnovni lokalni propis je Odluka o odvođenju i prečišćavanju fekalnih voda (Sl.list CG- opštinski propisi, br.8/07)

U skladu sa članom 9. Zakona o životnoj sredini društvo obavlja sljedeće aktivnosti na obezbjeđenju zaštite životne sredine: održivo korišćenje prirodnih resursa, dobara i energije, vrši se kontrola aktivnosti i rada postrojenja koja predstavljaju rizik, odnosno, koja mogu prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi.

Osnovne aktivnosti koje su sprovedene u protekloj godini na polju zaštite životne sredine su sljedeće:

- redovno su održavane zone sanitarne zaštite oko izvorišta i bunara;
- redovno su vršena uzorkovanja i analiza vode;
- kontrola ispravnosti uređaja za hlorisanje vode i koncentraciju rezidualnog hlora u vodi kako na izvorištima tako i na više definisanih lokacija na vodovodnoj mreži;

- po potrebi su rađene redovne kontrole mutnoće vode, o čemu je javnost blagovremeno informisana putem sredstava javnog informisanja;
- redovno je vršeno čišćenje kolektora atmosferske kanalizacije i svih slivničkih rešetki, čišćenje kolektora fekalne kanalizacije, uz redovno čišćenje svih fekalnih crpnih stanica;
- po zahtjevima potrošača izdavani su novi kanalizacioni priključci na novoizgrađenim kolektorima, nakon čega su upojni bunari i septičke jame u privatnom vlasništvu stavljanje van funkcije.

Osnovna misija Društva je isporuka higijenski ispravne i kvalitetne vode krajnjim korisnicima, koja zadovoljava standarde propisane važećim zakonskim propisima. Takođe, jedan od prioriteta je i očuvanje životne sredine. Preventivnim aktivnostima koje se sprovode pruža se doprinos smanjenju negativnog uticaja na prirodu i čovjekovu okolinu, poštujući zakonske propise iz oblasti zaštite životne sredine.

Jedna od najvažnijih aktivnosti u toku cijele godine je bila učestala analiza vode za piće. Tokom 2023. godine izvršeno je 419 mikrobioloških i fizičko-hemijskih analiza uzoraka vode, osnovnog A obima 404 uzorka, periodičnog B obima 12 uzoraka i periodičnog C obima 3 uzorka. Od ukupnog broja uzetih uzoraka 62 uzorka je sirova, dok je 357 hlorisana voda. Ovdje treba napomenuti da sirova voda prije upotrebe ide na proces dezinfekcije, koji služi kako bi se mikrobiološka neispravnost skroz uklonila ili dovela do propisom zadovoljavajuće mjere. Uzrok neispravnosti vode kod većeg broja analiza su obilne padavine.

Analizom 419 uzoraka zdravstvena ispravnost (mikrobiološka i fizičko-hemijska ispravnost) je utvrđena u 74,70% (313). Uzroci zdravstvene neispravnosti 25,30% (106) kontrolisanih uzoraka vode na postojeću zakonsku regulativu su mikrobiološka neispravnost 11,69% (49), fizičko-hemijska neispravnost 14,55% (61), dok je udruženu mikrobiološku i fizičko-hemijsku neispravnost pokazalo 0,95% (4) tokom 2023. godine. Proračun neispravnosti je rađen na ukupan broj urađenih analiza. Sirova voda prije upotrebe ide na proces dezinfekcije, koji služi kako bi se mikrobiološka neispravnost skroz uklonila ili dovela do propisom dozvoljenih vrijednosti, a veliki broj fizičko-hemijskih neispravnih analiza povezujemo sa obilnim padavinama i češćim ispitivanjima parametara, koji usljed istih, odstupaju od dozvoljenih vrijednosti.

U slučajevima kada parametri nisu bili u dozvoljenim granicama vršili smo ispiranje vodovodne mreže na za to predviđenim muljnim ispustima na mreži. Takođe, ukoliko je to bilo neophodno, regulisana je koncentracija slobodnog hlora do dozvoljenih granica. Redovno je ponavljano uzorkovanje i analiza vode sa onih točućih

mjesta na kojima se pokazalo da rezultati analize nisu bili u skladu sa važećim pravilnikom. Putem sredstava javnog informisanja, redovno smo obavještavali korisnike o bilo kakvim promjenama ispravnosti vode.

Napominjemo da naše Društvo od 2017.godine posjeduje HACCP sertifikat čime potvrđuje da uspješno primjenjuje HACCP sistem koji ispunjava sve zahtjeve Codex Alimentarius CAC/RCP 1-1969, Rev.4-2003 u oblasti proizvodnje i distribucije vode iz vodovodne mreže za ljudsku upotrebu. Sertifikat je izdao Crnogorski institut za sertifikaciju i kvalitet (CISK).

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, za projekte koji bi mogli ugroziti životnu sredinu, tražimo saglasnost nadležnog organa na elaborat ili odluke da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu. Ukoliko nijesmo sigurni kakve sve negativne posljedice može izazvati neki od projekata, sprovode se sve raspoložive procedure za ocjenu očekivanih uticaja na zdravlje ljudi i uticaja na životnu sredinu.

DOO "Vodovod i kanalizacija" u protekloj godini u skladu sa Zakonom nije evidentirano kao zagađivač životne sredine, niti je po tom osnovu bilo kaznenih mjera od strane ekološke inspekcije.

8. SEKTOR ZA OPŠTE, PRAVNE I KOMERCIJALNE POSLOVE

U Službi administracije pripremani su pojedinačni akti za zaposlene (ugovori o radu, aneksi ugovora o radu, rješenja za godišnje odmore, prekovremeni rad i plaćeno odsustvo, kao i druga rješenja o pravima i obavezama zaposlenih), kao i Ugovori koji su zaključivani u okviru programa Vlade Crne Gore o stručnom osposobljavanju visokoškolaca. Konstantno se radilo na unaprijeđenju i modernizaciji programa centralne kadrovske baze podataka, odrađena je reorganizacija raspodjele poslova između zaposlenih radi efikasnijeg i ekspeditivnijeg rada Službe administracije.

U toku prethodne godine izvršeno je usaglašavanje teksta novog Kolektivnog ugovora sa Granskim kolektivnim ugovorom za stambeno – komunalnu djelatnost. U skladu sa tim Odbor direktora DOO „Vodovod i kanalizacija“ Bar je donio novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka.

Uredno je vršeno prijavljivanje i odjavljivanje zaposlenih kod Poreske uprave Crne Gore, kao i ažurno vođenje evidencija iz oblasti rada.

DOO „Vodovod i kanalizacija“ Bar je kolektivno osigurao zaposlene od povreda na radu i profesionalnih bolesti, a osim ovakvog osiguranja uvedeno je i dopunsko zdravstveno osiguranje, za slučaj teških bolesti i hirurških intervencija.

Društvo je u okviru organizovanja rada, uredilo pitanja zaštite i zdravlja na radu u skladu sa Zakonom. U skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu ("Službeni list CG", br. 34/14), drugim propisima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu i opštim aktom kojim se uređuju pitanja iz zaštite i zdravlja na radu Društvo je izvršilo osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad. Zaposleni su upoznati sa rizicima na radnom mjestu sa kojima se mogu suočiti, kao i sa odlukama odnosno mjerama zaštite koje treba preduzeti u cilju eliminisanja ili smanjenja na propisanu mjeru.

U cilju određivanja radnih mjesta sa povećanim rizikom, zdravstvenih zahtjeva za određeni rad koje moraju da ispunjavaju zaposleni u radnom procesu ili za korišćenje pojedinih sredstava za rad na osnovu stručne ocjene ovlašćene ustanove za zdravstvenu zaštitu zaposlenih, Društvo je donijelo Akt o procjeni rizika za sva radna mjesta, i utvrdili su se način i mjere za otklanjanje rizika. Takođe , u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu ("Službeni list CG", br. 34/14) Društvo je uskladilo podzakonsku regulativu sa važećim propisima, konkretnije Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu.

Služba nabavke obuhvata obavljanje djelatnosti kojima se Društvo snadbijeva sa neophodnim materijalnim resursima sa ciljem da obezbjedi neometano i kontinuirano odvijanje procesa rada. Služba nabavke radi istraživanje nabavnog tržišta i planiranje nabavke, nabavljanje resursa u skladu sa planom nabavke, vrši se izbor dobavljača/izvršioca i sklapanje ugovora, prijem i evidenciju robe u saradnji sa magacinom Društva. Kako bi se povećao uspjeh poslovanja, Služba nabavke vrši redovno i sistematsko istraživanje tržišta kroz tri standardna metoda: metod posmatranja (proučavanjem stanja na tržištu), metod ispitivanja (obavljanjem neposrednih razgovora) i eksperimentalni metod (testiranje novih proizvoda).

Djelatnostima Službe nabavke obezbjeđuje se ekonomično, efikasno i efektivno korišćenje sopstvenih sredstava u cilju nabavke roba, usluga i radova odgovarajućeg kvaliteta u odnosu na svrhu i namjenu, kojima se obezbjeđuje konkurencija između privrednih subjekata u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, izbjegavanjem primjene diskriminatorskih uslova i kriterijuma, ili mjera kojima se favorizuju pojedini privredni subjekti.

Kao obveznici primjene Zakona o javnim nabavkama, u 2023.godini, ovo Društvo je raspisalo 6 otvorenih postupka (tendera) za nabavku roba i usluga, 1 pregovarački postupak, i 12 postupaka jednostavne nabavke, koji su u najvećoj mjeri uspješno sprovedeni i za koje su zaključeni ugovori u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i Pravilnikom o načinu sprovođenja jednostavnih nabavki. Postupci javnih nabavki sprovodili su se na transparentan način, objavljivanjem dokumentacije u Elektronskom sistemu javnih nabavki, na koji način se obezbjeđuje da svi privredni subjekti imaju ravnopravan tretman. Zaposleni su i u toku prethodne godine redovno pohađali obuke i seminare iz oblasti javnih nabavki. Trenutno u DOO „Vodovod i kanalizacija“ Bar dvoje zaposlenih imaju licencu za rad na poslovima javnih nabavki. Ministarstvu finansija – Direktoratu za politiku javnih nabavki su u zakonskom roku dostavljeni svi izvještaji i evidencije na propisanim obrascima.

Djelatnost Unutrašnje službe zaštite se odnosi na spriječavanje protivpravnih radnji usmjerenih prema licima i imovini koji se štite, kao i na zaštitu zaposlenih od svakog oblika ugrožavanja njihove bezbjednosti u skladu sa Zakonom o zaštiti lica i imovine (Sl.list Crne Gore br.43/18) i podzakonskim propisima donijetim na osnovu tog zakona.

U protekloj godini posebno se radilo na unapređenju, efektivnosti i efikanosti Unutrašnje službe zaštite.

U 2023. godini Unutrašnja služba zaštite vršila je u kontinuitetu svakodnevne obilaskе jedanaest objekata koji su u skladu sa Zakonom o zaštiti lica i imovine (Sl.list Crne Gore br.43/18) označeni kao obavezno šticeeni objekti. Pored redovne kontrole vršile su se i intervencije po prijavi iz operativnog centra, kojih je bilo 35 u 2023.godini, a koje su se uglavnom odnosile na ispade sistema tehničke zaštite usljed nedostatka električne energije prouzrokovane lošim vremenom ili gubljenja internet konekcije na određenoj lokaciju u tom trenutku.

Ugovor o reviziji jedanaest planova zaštite obavezno šticeenih objekata potpisan je u avgustu mjesecu. Nakon izrade jedanaest revizija, iste su predate na dobijanje saglasnosti Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore - Direktoratu za bezbjednosno zaštitne poslove.

U izvještajnom periodu se pristupilo održavanju mehaničke zaštite, odnosno postavljanju ograda na šticeenim objektima, kao i na održavnju travnatih površina, u čemu je Unutrašnja služba zaštite učestvovala kao logistika. Izvršeno je i redovno polugodišnje baždarenje protivpožarnih aparata i opreme u Vatrogasnoj službi, kao i provjera ispravnosti svih hidranata.

9. SEKTOR ZA EKONOMSKO – FINANSIJSKE POSLOVE

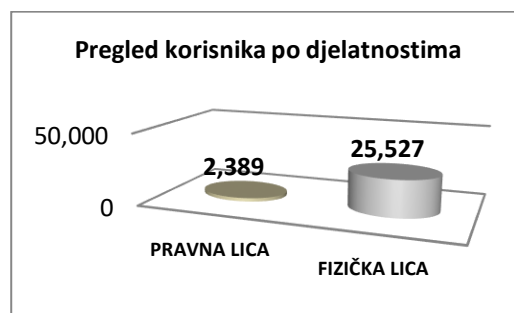
U dinamičnom poslovnom okruženju, privredno Društvo suočava se sa raznim izazovima koji su prožeti krizama na socijalnom, ekonomskom, političkom i svim ostalim segmentima društvenih kretanja, koji dovode do poremećaja na tržištu roba i usluga. U uslovima nepredvidive ekonomske klime dolazi do naglih promjena na tržištu, fluktuacije troškova materijala, energije i kontinuiranog rasta cijena. Svi ovi faktori imali su značajan uticaj na finansijsko poslovanje društva i zahtijevali su temeljan i proaktivan pristup.

Efikan i efektivan sistem očitavanja potrošnje, obračuna i naplate za pružene komunalne usluge vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda su najznačajnije komponentne uspješnog sistema poslovanja. Uspostavljanje funkcionalnog sistema doprinosi unaprijeđenju novčanih tokova čime se omogućava kvalitetno finansijsko poslovanje.

U toku 2023. godine nastavilo se sa aktivnostima iz prethodnih godina koje se odnose na: adekvatno organizovanje očitavanja potrošnje i način obračuna, monitoring njihove efikasnosti, ažururanju baze podataka, preduzimanju svih raspoloživih mjera u cilju smanjenja gubitaka na mreži prouzrokovanih neispravnosću mjernih instrumenata, suzbijanju nelegalne potrošnje kao i optimizaciji naplate potraživanja od korisnika.

Na dan 31.12.2023 godine u bazi podataka Društva evidentirano je ukupno 27.916, od čega fizičkih lica 25.527, a pravnih lica 2.389. Od ukupnog broja korisnika 16.148 priključeno na kanalizacionu mrežu, što čini 57,84% ukupnog broja korisnika. Najveći procenat učešća u broju korisnika imaju korisnici iz kategorije fizička lica i to 91,44%, dok se 8,56% odnosi na korisnike iz kategorije pravna lica.

Pregled korisnika po djelatnostima	
PRAVNA LICA	2.389
FIZIČKA LICA	25.527
UKUPNO	27.916

Za period od 12 mjeseci 2023.godine broj novih korisnika na vodovodnu mrežu se povećao za 804, dok se broj priključaka na kanalizacionu mrežu povećao za 429.

U osnovi poslovanja prioritetni cilj je zadovoljstvo korisnika usluga i održavanje trenda socijalno senzibilnog Društva. U tom cilju i u 2023. godini nastavilo se sa davanjem niza subvencija korisnicima usluga.

Pravo na subvenciju plaćanja po osnovu utrošene vode ostvaruju potrošači koji su korisnici materijalnog obezbjeđenja, na način što im se mjesečni račun umanjuje za 10 m³, dok se slabovidim licima i licima oboljelim od multipla-skleroze mjesečni račun umanjuje za 5 m³.

Takođe, za sve korisnike koji svoje obaveze izmiruju u zakonski predviđenom roku propisana je stimulatívna mjera umanjenja računa za tekući mjesec za 5%. Ovo pravo prosječno mjesečno ostvaruje 5300 korisnika.

Tokom 2023.godine uspostavljen je jedinstveni call centar za korisnike kao centralno mjesto koje korisnicima pruža efikasne i brze servisne informacije potrebne informacije, kao i podršku u vezi sa pitanjima i zahtjevima kroz komunikaciju sa stručnim timom.

Za period od 01.01.2023. do 31.12.2023.godine ukupno je uručeno 265.372 računa, dok je putem e-mail adrese poslato njih 18.360.

Fakturisana realizacija

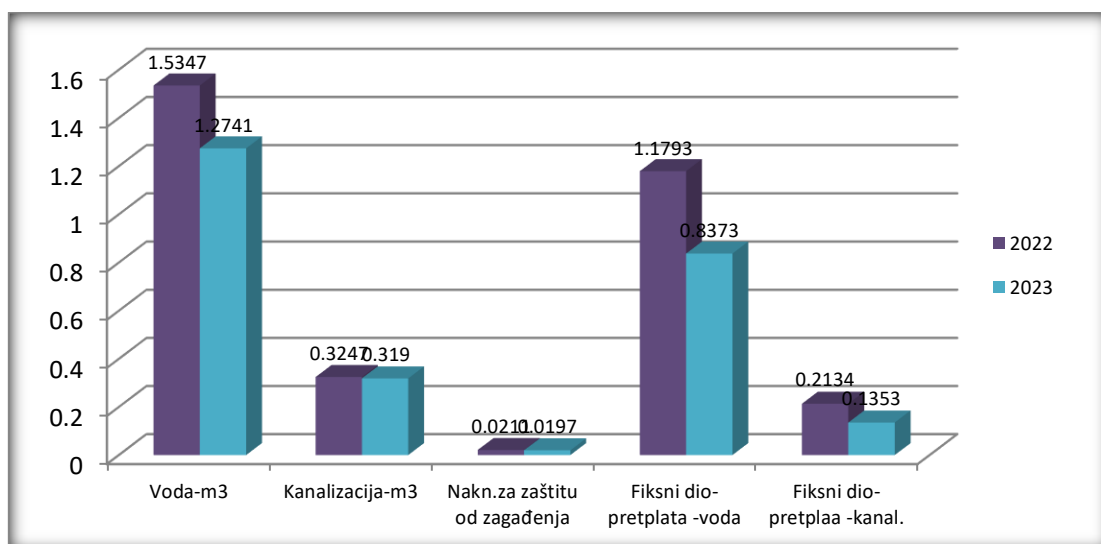
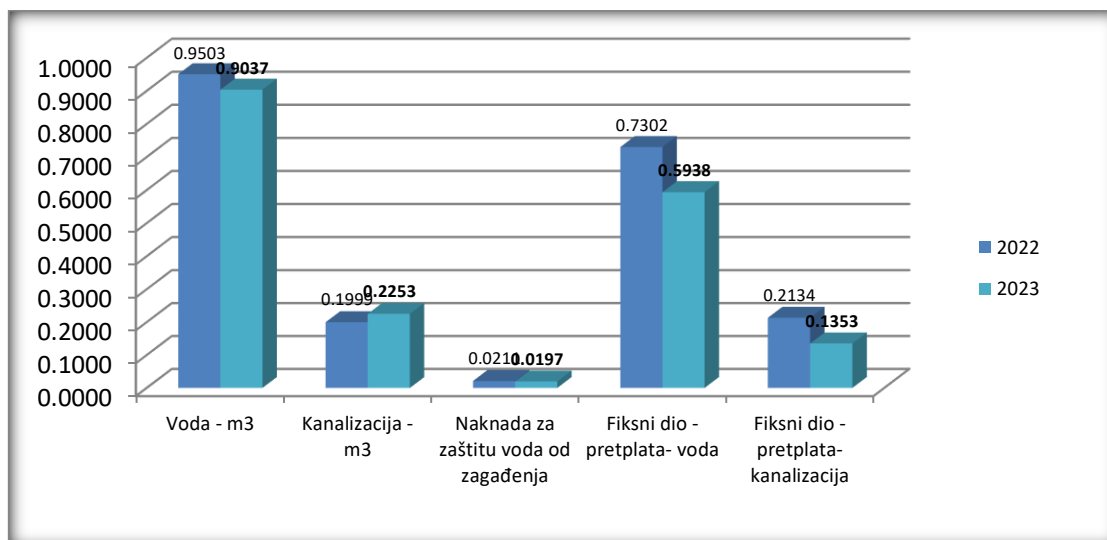
Za 12 mjeseci 2023.godine krajnjim korisnicima fakturisano je ukupno 3.024.492,06 m³, što je za 213.974,13 m³ ili 7,61% više u odnosu na prethodnu poslovnu godinu.

Analizirajući strukturu fakturisanе vode po kategorijama korisnika, domaćinstvima je ukupno fakturisano 2.488.413,30 m³, što je u odnosu na 2023.godinu, više za 8,06 %. Kategoriji korisnika pravna lica fakturisano je ukupno 536.078,76 m³, što je za 5,58% više u odnosu na fakturisanu količinu u 2022.godini.

Ukupna količina fakturisanе kanalizacije iznosi 1.661.753,24m³, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 6,80%.

Ukoliko navedene podatke posmatrano iz finansijskog ugla svim korisnicima u toku 2023. godine, po osnovu isporučene količine vode i usluga odvođenja otpadnih voda fakturisano je ukupno 3.781.682,80 € sa uključenim pdv-om, što je za 0,82% manje u odnosu na uporednu 2022.godinu. Smanjenje fakturisane realizacije je isključivo produkt smanjenja cijena koje su donesene od strane Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti. Umanjenje fakturisane realizacije od 11,99% evidentirano je kod pravnih lica, kao posljedica tendencije izjednačavanja cijena za pravna i fizička lica.

FIZIČKA LICA	2022	2023	2023/ 2022
	CIJENA (bez pdv)	CIJENA (bez pdv)	
Voda - m3	0,9503	0,9037	-4,90%
Kanalizacija - m3	0,1999	0,2253	12,71%
Naknada za zaštitu voda od zagađenja	0,0211	0,0197	-6,64%
Fiksni dio - pretplata- voda	0,7302	0,5938	-18,68%
Fiksni dio - pretplata- kanalizacija	0,2134	0,1353	-36,60%
PRAVNA LICA	2022	2023	2023/ 2022
	CIJENA (bez pdv)	CIJENA (bez pdv)	
Voda-m3	1,5347	1,2741	-16,98%
Kanalizacija-m3	0,3247	0,319	-1,76%
Nakn.za zaštitu od zagađenja	0,0211	0,0197	-6,64%
Fiksni dio-pretplata -voda	1,1793	0,8373	-29,00%
Fiksni dio-pretplaa -kanal.	0,2134	0,1353	-36,60%

Na osnovu formiranih cijena za 2023.godinu, donesenih od strane Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, može se zaključiti da je prihod po osnovu osnovne djelatnosti manji za cca 296.000€, u odnosu na prihod koji bi bio ostvaren po osnovu cijena koje su bile važeće u 2022.godini.

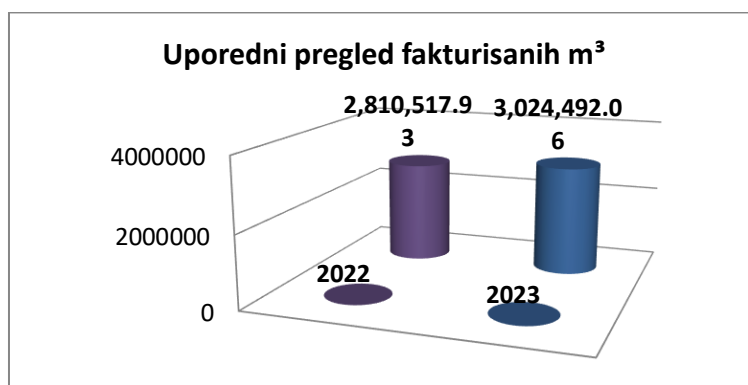
Sa aspekta priliva novčanih sredstava tj. naplate postojećih i novofakturisanih potraživanja, u toku 2023. godine naplaćeno je 3.974.251,29 €. Kod kategorije korisnika fizička lica ukupno je naplaćeno 3.066.172,05€, što je za 5,96% više u odnosu na 2022.godinu. Od korisnika kategorije privreda naplaćeno 908.079,24€, što je za 8,78% manje u odnosu na 2022.godinu.

U cilju poboljšanja naplate tokom godine su se sprovodile brojne konkretne aktivnosti kako bi se postigao adekvatan nivo naplate. Sprovedene su aktivnosti na svakodnevnom terenskim obilascima korisnika kako bi se ostvarila direktna komunikacija sa korisnicima i pravovremeno riješio eventualni problem u vezi mjernog mjesta. Blagovremeno su dostavljanje opomene u slučaju kašnjenja sa plaćanjem računa za utrošenu vodu čime smo omogućili korisnicima da na vrijeme reaguju i izbjegnju troškove prinudne naplate.

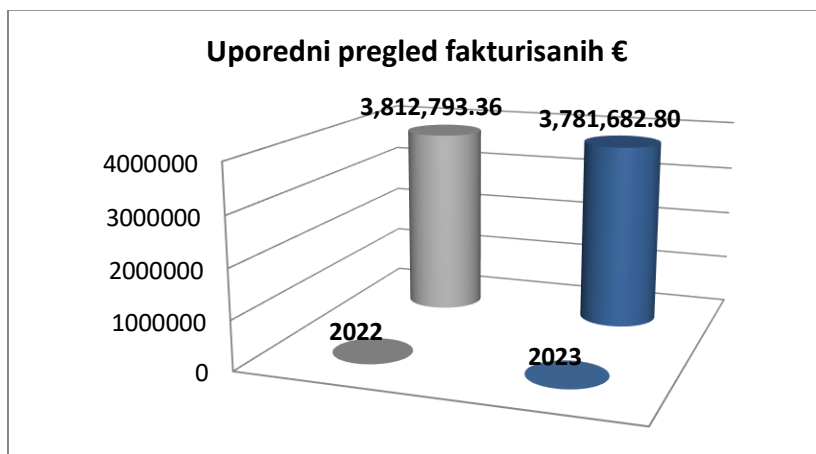
Najmanje jednom mjesečno Služba za očitavanje, naplatu i kontrolu vrši očitavanje vodomjera prema utvrđenom planu očitavanja. S obzirom da je programom poslovanja za 2024. godinu planirana ugradnja vodomjera na daljinsko očitavanje, ubuduće se očekuje efikasnija i redovnija očitavanja u zonama u kojima se ugrade ovi vodomjeri.

Prikaz fakturisanosti i naplate po mjesecima 2023.godine prikazan je u sljedećim tabelama:

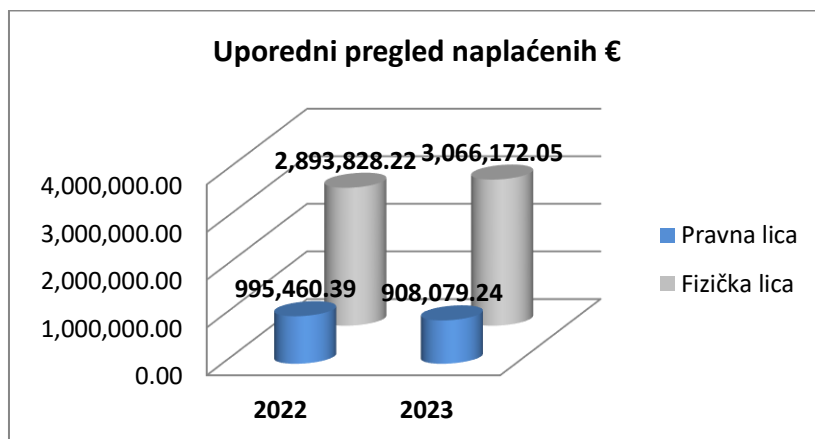
Pregled fakturisanih kubika po mjesecima i djelatnostima za 2022, 2023 (m ³)									
VODA									% 2023/ 2022
	2022	2023	%	2022	2023	%	2022	2023	
JAN	136.636,80	160.070,08	17,15%	30.610,07	33.460,06	9,31%	167.246,87	193.530,14	15,72%
FEB	144.164,96	155.444,95	7,82%	28.208,06	32.429,07	14,96%	172.373,02	187.874,02	8,99%
MAR	144.877,61	146.306,81	0,99%	29.481,07	35.420,08	20,15%	174.358,68	181.726,89	4,23%
APR	136.648,58	155.721,51	13,96%	26.293,06	29.556,51	12,41%	162.941,64	185.278,02	13,71%
MAJ	178.904,38	172.768,98	-3,43%	40.893,06	40.414,06	-1,17%	219.797,44	213.183,04	-3,01%
JUN	211.905,38	215.905,30	1,89%	50.215,07	50.500,06	0,57%	262.120,45	266.405,36	1,63%
JUL	270.266,16	280.253,52	3,70%	62.108,07	65.653,06	5,71%	332.374,23	345.906,58	4,07%
AVG	339.361,43	368.922,81	8,71%	75.524,07	80.071,08	6,02%	414.885,50	448.993,89	8,22%
SEP	271.825,57	291.966,71	7,41%	59.335,57	63.165,07	6,45%	331.161,14	355.131,78	7,24%
OKT	160.690,03	199.982,27	24,45%	36.238,08	43.476,56	19,97%	196.928,11	243.458,83	23,63%
NOV	158.697,96	175.169,24	10,38%	37.658,06	34.611,57	-8,09%	196.356,02	209.780,81	6,84%
DEC	148.772,76	165.901,12	11,51%	31.202,07	27.321,58	-12,44%	179.974,83	193.222,70	7,36%
UKUPNO	2.302.751,62	2.488.413,30	8,06%	507.766,31	536.078,76	5,58%	2.810.517,93	3.024.492,06	7,61%

Pregled fakturiranih EUR-a po mjesecima i djelatnostima za 2022, 2023 (€)									
Fakt €									% 2023/ 2022
	2022	2023	%	2022	2023	%	2022	2023	
JAN	174.191,28	191.172,30	9,75%	69.120,80	57.030,83	-17,49%	243.312,08	248.203,13	2,01%
FEB	164.525,91	184.105,19	11,90%	57.958,77	55.487,91	-4,26%	222.484,68	239.593,10	7,69%
MAR	182.287,35	175.225,18	-3,87%	59.983,43	58.834,68	-1,92%	242.270,78	234.059,86	-3,39%
APR	173.334,94	185.993,61	7,30%	53.354,74	50.510,78	-5,33%	226.689,68	236.504,39	4,33%
MAJ	220.023,44	203.450,55	-7,53%	81.886,69	67.157,64	-17,99%	301.910,13	270.608,19	-10,37%
JUN	255.289,69	248.828,41	-2,53%	98.559,30	83.869,25	-14,90%	353.848,99	332.697,66	-5,98%
JUL	321.076,23	317.519,89	-1,11%	120.511,12	107.539,07	-10,76%	441.587,35	425.058,96	-3,74%
AVG	396.600,48	411.840,57	3,84%	145.675,26	130.699,92	-10,28%	542.275,74	542.540,49	0,05%
SEP	321.893,55	331.815,40	3,08%	116.478,40	103.488,50	-11,15%	438.371,95	435.303,90	-0,70%
OKT	201.064,48	234.134,54	16,45%	73.052,60	73.376,58	0,44%	274.117,08	307.511,12	12,18%
NOV	198.451,09	207.123,88	4,37%	76.040,23	58.656,52	-22,86%	274.491,32	265.780,40	-3,17%
DEC	188.158,00	196.400,94	4,38%	63.275,58	47.420,66	-25,06%	251.433,58	243.821,60	-3,03%
UKUPNO	2.796.896,44	2.887.610,46	3,24%	1.015.896,92	894.072,34	-11,99%	3.812.793,36	3.781.682,80	-0,82%

Pregled naplaćenih EUR-a po mjesecima i djelatnostima za 2022, 2023 (€)									
Napl.									% 2023/ 2022
	2022	2023	%	2022	2023	%	2022	2023	
JAN	147.799,60	193.576,12	30,97%	53.260,30	47.488,68	-10,84%	201.059,90	241.064,80	19,90%
FEB	168.919,05	198.423,07	17,47%	67.203,02	62.945,00	-6,34%	236.122,07	261.368,07	10,69%
MAR	178.888,98	192.242,06	7,46%	67.254,77	61.557,52	-8,47%	246.143,75	253.799,58	3,11%
APR	186.586,20	178.496,62	-4,34%	52.406,42	46.176,02	-11,89%	238.992,62	224.672,64	-5,99%
MAJ	208.570,60	217.749,26	4,40%	54.564,45	47.285,52	-13,34%	263.135,05	265.034,78	0,72%
JUN	244.047,32	245.235,28	0,49%	82.164,32	71.846,82	-12,56%	326.211,64	317.082,10	-2,80%
JUL	296.079,94	307.005,64	3,69%	88.392,99	85.724,88	-3,02%	384.472,93	392.730,52	2,15%
AVG	412.735,90	407.004,46	-1,39%	119.692,94	112.677,91	-5,86%	532.428,84	519.682,37	-2,39%
SEP	365.777,71	383.679,49	4,89%	117.678,81	110.322,77	-6,25%	483.456,52	494.002,26	2,18%
OKT	259.873,68	278.546,79	7,19%	101.283,68	100.380,23	-0,89%	361.157,36	378.927,02	4,92%
NOV	217.799,31	238.498,10	9,50%	83.359,99	72.080,68	-13,53%	301.159,30	310.578,78	3,13%
DEC	206.749,93	225.715,16	9,17%	108.198,70	89.593,21	-17,20%	314.948,63	315.308,37	0,11%
UKUPNO	2.893.828,22	3.066.172,05	5,96%	995.460,39	908.079,24	-8,78%	3.889.288,61	3.974.251,29	2,18%

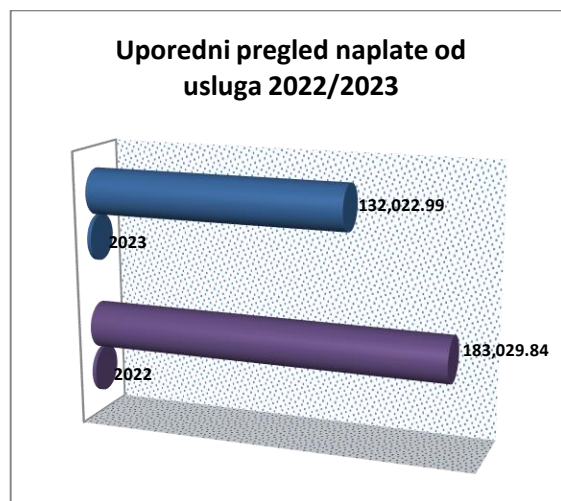

Kako bi se smanjili komercijalni gubici sprovedeno je niz aktivnosti na efikasnom otkrivanju korisnika koji su bespravno priključeni na distributivnu mrežu. Izvršena je detaljna analiza mreže kako bi se identifikovali nelegalni priključci. Pojačanim kontrolama i redovnim obilascima terena otkriveno je 113 nelegalnih priključaka, prema kojima su preduzimate zakonom propisane mjere u vidu isključenja sa distributivne mreže i podnošenja krivične prijave. Takođe, u toku godine evidentirano je 290 privremenih korisnika.

U poslovnoj 2023.godini podnijeto je 12 krivičnih prijava zbog krivičnih djela članova 281,239 i 387 KZ CG.

Naplata od usluga odnosi se na prihode od naplate po osnovu evidentiranja novih priključaka, privremenih korisnika, zamjene mjernih instrumenata, crpljenja septičkih jama i ostvarene su u iznosu od 132.022,99€

NAPLATA OD USLUGA			
USLUGE	2022	2023	%
JAN	2.741,10	6.945,16	153,37%
FEB	6.990,84	8.725,24	24,81%
MAR	9.997,20	10.904,48	9,08%
APR	29.836,12	10.609,76	-64,44%
MAJ	31.762,19	5.232,33	-83,53%
JUN	22.686,88	9.898,85	-56,37%
JUL	22.686,88	13.804,86	-39,15%
AVG	15.111,00	14.275,38	-5,53%
SEP	14.685,46	11.644,43	-20,71%
OKT	8.590,36	13.535,76	57,57%
NOV	8.203,15	11.098,96	35,30%
DEC	9.738,66	15.347,78	57,60%
UKUPNO	183.029,84	132.022,99	-27,87%

Financijske korekcije, kao i količinske korekcije prave se po raznom osnovu; reklamacija korisnika, sudskih presuda i rješenja, izvještaja sa terena, usljed grešaka u obračunu, pogrešnih uplata, odluka Odbora direktora Društva i slično. Tokom 2023. godine zaprimljeno je 645 zahtjeva, od kojih 139 bilo neosnovano, a ostali su riješeni u skladu sa propisima Društva i važećim zakonima.

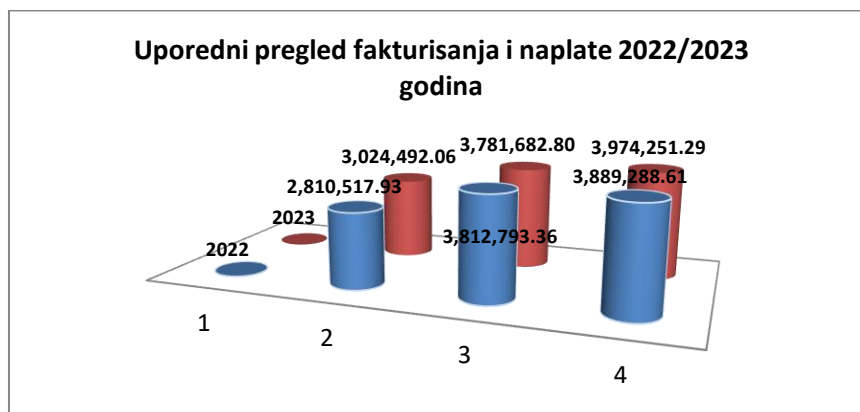
Na osnovu zaprimljenih zahtjeva kontrolori su obilazili korisnike i provjeravali opravdanost zahtjeva, kontrolisan je rad inkasanata, a tokom ljetnjih mjeseci vršena je i pojačana kontrola plažnih priključaka i objekata sezonskog karaktera.

Služba za prinudnu naplatu održala je kontinuitet u podnošenju novih prijedloga za izvršenje kao i načina naplate potraživanja u cilju izbjegavanja zastare. Kontinuirano se radilo kako na novim predmetima iz izvještajne godine, tako i na predmetima iz ranijih godina i onih prema kojima je postupak prinudne naplate već pokrenut u prethodnom periodu.

I u stabilnim uslovima poslovanja postoji evidentan problem naplate potraživanja kako kod domaćinstva, tako i kod pravnih lica, najprije iz razloga što su već godinama poremećeni prioriteti prilikom plaćanja obaveza. Najveći problem naplate potraživanja se javlja u oblicima kolektivnog stanovanja, gdje ne postoji interesovanje da se mjerna mjesta očitaju i time se doprinese što tačnijoj evidenciji. Takođe, ono što predstavlja problem kod naplate u svim komunalnim društvima je i neefikasna naplata putem prinudne naplate. Iako je uvođenjem sistema javnih izvršitelja izvršni postupak potpuno promijenio fizionomiju, realizacija je i dalje nedovoljno efikasna.

Smanjenje iznosa potraživanja od korisnika za utrošenu vodu i usluge odvođenja otpadnih voda u poslovanju predstavlja ključni indikator efikasnosti upravljanja likvidnošću i naplatom. Visok nivo potraživanja dovodi do smanjenja prihoda, pa je samim tim prioritet svih sprovedenih aktivnosti bilo smanjenje potraživanja koja u 2023. godini bilježe pad od 8,26%. Ukupan iznos tekućih dugovanja bilježi smanjenje od 10,68%, i to kod kategorije korisnika fizičkih lica 10,97%, a kod kategorije pravnih lica to umanjeno iznosi 9,45%.

Uporedni pregled fakturisanja i naplate 2022/2023			
	2022	2023	Index
Fakturisano m³	2.810.517,93	3.024.492,06	107,613
Fakturisano €	3.812.793,36	3.781.682,80	99,184
Naplaćeno €	3.889.288,61	3.974.251,29	102,185
Stepan naplate %	102,01	105,09	

U toku 2023. godine Društvo je pred Javnim izvršiteljem pokrenulo izvršne postupke po osnovu duga za utrošenu vodu protiv pravnih lica u iznosu od 37.472,82€ i protiv fizičkih lica u iznosu od 182.258,54€. Ukupno je podnijeto 530 prijedloga za izvršenje prema korisnicima koji svoje obaveze ne izmiruju blagovremeno, od čega je 11,13 %, odnosno njih 59, izmirilo dug po osnovu rješenja o izvršenju. Prigovor po osnovu rješenja o izvršenju dostavilo je 32 korisnika, dok njih 86 potpisalo je zahtjev za odloženo plaćanje putem zaključivanja protokola. Zbog greške u PIB, JMBG ili adresi i smrti stranke u postupku obustavljeno je 9 prijedloga. Od 530 podnijetih prijedloga za izvršenje njih 23 je iz kategorije korisnika pravna lica.

Tokom 2023. godine pokrenuta je akcija reprograma duga za utrošenu vodu “**Na rate lakše do otplate**”, kao program za olakšavanje finansijskog tereta zaostalog duga naših korisnika i izbjegavanje troškova prinudne naplate. Polazeći od činjenice da je platežna moć naših sugrađana oslabljena smatrali smo da postojeći reprogram treba inovirati i sa novom ponudom izaći pred naše korisnike. Takođe, naš prioritet je očuvanje stabilnosti sistema vodosnabdijevanja kroz održavanje finansijske stabilnosti i samoodrživosti. Ovaj program nije rezervisan samo za fizička lica, već je dostupan i pravnim licima. U toku izvještajnog perioda potpisano je 286 reprograma, od čega po osnovu prijedloga za izvršenje njih 86, a po osnovu tekućeg duga 200.

Sa distributivne mreže isključeno je ukupno 223 korisnika, od čega se 94 odnosi na korisnike koji izvršili priključenje na mrežu suprotno zakonu.

Doo „Vodovod i kanalizacija“ je u toku 2023. godine pokrenulo akciju „ **Budi odgovoran prenesi vlasništvo**“ koja ima za cilj unaprijeđenje evidencije i poboljšanje komunikacije sa našim korisnicima. Cilj sprovedene akcije jeste da se korisnici podstaknu da prijave promjenu vlasništva i tako izvrše svoju zakonsku obavezu. Ažurirana i ispravna baza podataka je izuzetno važna za pravilno fakturisanje i evidentiranje potrošnje vode. U toku 2023. godine izvršen je prenos vlasništva za 902 korisnika.

Služba za razvoj i održavanje informacionog sistema ima zadatak da prati stanje informacionog sistema, unaprjeđuje i poboljšava tehnološke sisteme, održava administriranje podataka i održava računarsku mrežu. Kvalitetan i efikasan razvoj informacionog sistema je veoma bitna komponenta svakog procesa rada jer omogućava sistemsku i aplikativnu podršku svim organizacionim jedinicama Društva. U tom cilju služba informacionih tehnologija nastavila je sa revitalizacijom informacione infrastrukture kroz hardversko održavanje i razvoj, mrežno održavanje i aplikativnu podršku. Kako bi operativni sistem imao efikasni i adekvatan nivo zaštite proizvedene su licence za windows, office i antivirus sistem.

Inoviran je korisnički portal naseg web sajta na kome korisnici naših usluga mogu potražiti najvažnije informacije. Uz dosadašnje mogućnosti poput uvida u finansijsko stanje i obaveze, predaju stanja sa mjernih instrumenata i mogućnost ulaganja reklamacije, novina korisničkog servisa se ogleda u mogućnosti provjere obračuna potrošnje, online plaćanju računa bez provizije i mogućnosti preuzimanja mjesečnog računa.

Komunikacija sa korisnicima je jedan od ključnih faktora, iz razloga što kvalitetna i pravovremena komunikacija sa potrošačima može u znatnoj mjeri doprinijeti poslovanju Društva i poboljšanju kvaliteta pružanja usluga. Društvo nastoji da poveća interakciju sa korisnicima usluga upotrebom društvenih mreža kao što su Facebook i Instagram, gdje su se redovno ažurirale sprovedene aktivnosti na poboljšanju vodosnadbijevanja i odvođenja otpadnih voda.

10. ANALIZA FINANSIJSKOG REZULTATA I POLOŽAJA DRUŠTVA

10.1 Analiza bilansa uspjeha

Analiza finansijskih iskaza je najvažniji dio analize poslovanja jer se na osnovu nje donose zaključci o položaju, uspješnosti i bonitetu Društva i njegovog menadžmenta.

Bilans uspjeha je ključni finansijski dokument koji pruža uvid u finansijske performanse društva u određenom periodu. Osnovni elementi bilansa uspjeha su ostvareni prihodi i rashodi, a njihova razlika predstavlja rezultat poslovanja, koji može biti pozitivan ili negativan (dobitak/gubitak).

Ukupno ostvareni prihodi za izvještajni period iznose **5.224.656€** i manji su za 0,77% u odnosu na uporednu 2022.godinu.

U strukturi ukupnih prihoda najveće učešće imaju **poslovni prihodi**, sa 90,44%, sa iznosom od 4.725.119€. Poslovni prihodi se u najvećoj mjeri odnose na prihode koji nastaju iz rada osnovne djelatnosti društva. U strukturi poslovnih prihoda najveće učešće imaju prihodi od prodaje vode i odvođenja otpadnih voda i to sa 70,15%. Prihodi od pretplate se odnose na prihode ostvarene od fiksnog dijela cijene i ostvareni su iznosu od 222.739€. U odnosu na prethodnu poslovnu godinu bilježe smanjenje od 22,21%. Razlog za smanjenje prihoda od pretplate jesu cijene koje su donesene od strane Regulatorne agencije na osnovu kojih je umanjen fiksni dio za isporučenu vodu i usluge odvođenja otpadnih voda i kod pravnih i kod fizičkih lica. Pa tako, fiksni dio za isporučenu vodu kod fizičkih lica umanjen je za 18,68%, a fiksni dio za prihvaćenu i odvedenu otpadnu vodu umanjen je za 36,60%. Kod pravnih lica fiksni dio za isporučenu vodu umanjen je za 29%, a fiksni dio za prihvaćenu i odvedenu otpadnu vodu umanjen je za 36,60%.

U strukturi ostalih poslovnih prihoda iznos od 104.880 € se odnosi na prihode po osnovu pružanja usluga (evidentiranja novih i privremenih korisnika, zamjene mjernih instrumenata, priključaka na kanalizacionu mrežu, crpljenja septičkih jama).

Prihodi iz budžeta Opštine Bar u 2023.godini iznosili su 139.707€. Navedeni prihodi se odnose na realizovane aktivnosti na održavanju atmosferske kanalizacije i to u iznosu od 58.860€, dok se iznos od 80.847€ odnosi na izvršene radove na rekonstrukciji distributivne mreže i unaprijeđenje sistema za odvođenje otpadnih voda.

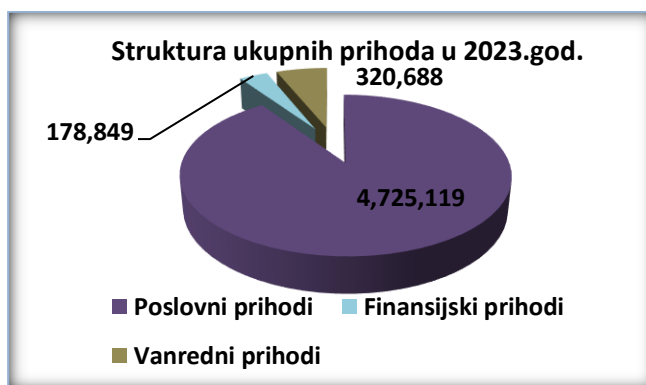
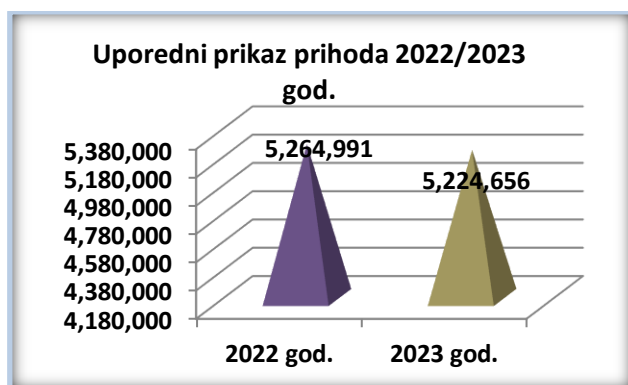
Prihodi po osnovu porodiljskog i ostalih bolovanja su iznosili 22.427€. Obračunski prihod po osnovu pokriva amortizacije na imovinu osnivača iznosi 874.256€.

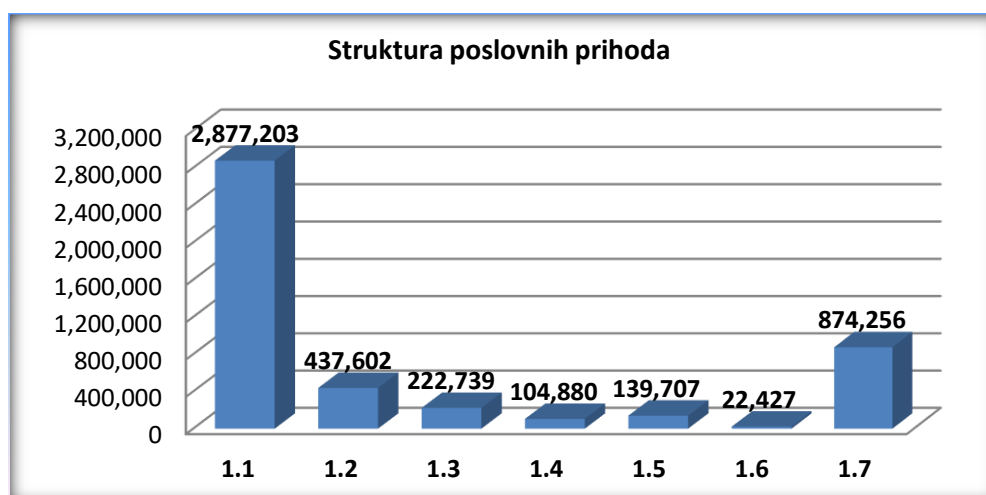
Kao što se vidi u strukturi ostalih poslovnih prihoda najveće učešće se odnosi na prihod perioda koji pokriva trošak amortizacije, iskazane na rashodnoj strani bilansa uspjeha, na imovinu osnivača, na osnovu MRS 20 standarda (Međunarodnog računovodstvenog standarda) koji obrađuje računovodstveno evidentiranje državnih davanja. U skladu sa navedenim standardom moguća su dva pristupa računovodstvenog praćenja ovih davanja: kapitalni, prema kojem se vrijednost davanja neposredno odobrava u kapital društva i prihodni pristup, prema kojem se davanje unosi u prihod, tokom jednog ili više perioda.

Finansijski prihodi, iznose 178.849€ i čine **3,42%** ukupno ostvarenih prihoda i odnose se na ukalkulisanu kamatu za neblagovremeno plaćanje ispostavljenih računa za utrošenu vodu.

Vanredni prihodi u iznosu od 320.688€ čine **6,14%** ukupno ostvarenog prihoda, a odnose se na prihode koji su nastali po osnovu naplate indirektno otpisanih potraživanja u prošloj i ranijim godinama.

ANALITIČKI PRIKAZ PRIHODA U 2023.GODINI						
R.b	OPIS	2022 god.	%	2023 god.	%	INDEX (5/3)
1	2	5	4	5	6	7
I	PRIHODI	5.264.991	100,00	5.224.656	100,00	99
1	Poslovni prihodi	4.806.754	91,30	4.725.119	90,44	98
1.1	Prihodi od prodaje vode	2.871.746	54,54	2.877.203	55,07	100
1.2	Prihodi od prodaje kanalizacije	386.993	7,35	437.602	8,38	113
1.3	Prihodi od pretplate	286.327	5,44	222.739	4,26	78
1.4	Prihodi od prodaje usluga	153.344	2,91	104.880	2,01	68
1.5	Prihodi iz budžeta Opštine Bar	144.386	2,74	139.707	2,67	97
1.6	Prihodi po osnovu refundacije bolovanja	39.667	0,75	22.427	0,43	57
1.7	Pokriće amortizacije Osnivača	874.256	16,61	874.256	16,73	100
1.8	Ostali poslovni prihodi	50.035	0,95	46.305	0,89	93
2	Finansijski prihodi	144.026	2,74	178.849	3,42	124
2.1	Prihodi od kamata	144.024	2,74	178.846	3,42	124
2.2	Prihodi po osn.dep.poz.kam	2	0,00	3	0,00	150
3	Vanredni prihodi	314.211	5,97	320.688	6,14	102
3.1	Naplaćena otpisana potraživanja	309.024	5,87	317.989	6,09	103
3.2	Ostali vanredni prihodi	5.187	0,10	2.699	0,05	52

Ukupni rashodi ostvareni su u iznosu od **5.195.054€**, i u odnosu na uporednu 2022. godinu bilježe povećanje od 0,68%.

Najveće učešće u strukturi ukupnih rashoda imaju poslovni rashodi sa 91,22 %, i u odnosu na uporednu 2022. godinu bilježe povećanje od dva indeksna poena.

Troškovi nabavne vrijednosti robe (troškovi preuzimanja vode iz sistema regionalnog vodovoda) koji učestvuju sa 12,52 % u poslovnim rashodima iznose 593.195€ i u odnosu na prethodnu godinu bilježe rast 11,08%. Navedni podatak ukazuje na to da je Društvo odlučno da sistem vodosnabdijevanja ostane stabilan kroz realnu procjenu potrebnih količina vode koju bazira na stanju vodnih resursa, projekciji razvoja privredne djelatnosti i turističke sezone. Shodno tome, ukupna količina koja je preuzeta iz sistema Regionalnog vodovoda je 1.492.115m³, što je za 458.115m³ više u odnosu na ugovorenu količinu. U finansijskom smislu ovo povećanje iznosi 181.367€.

Troškovi materijala iznose 581.074€, i čine 11,19 % ukupnih rashoda. Troškovi materijala najvećim dijelom podrazumijevaju : troškove električne energije sa učešćem od 67,49%, troškove nabavke materijala sa 20,07% i goriva u procentu od 12,43. Troškovi ostalog materijala bilježe povećanje od 20%, dok kod troškova električne energije ovo povećanje u odnosu na prethodnu poslovnu godinu iznosi 5,06%.

Troškovi zarada i ostalih ličnih primanja iznose 1.863.499 € i bilježe smanjenje od 1,86% , a u ukupnim rashodima učestvuju sa 35,87%.

Troškovi proizvodnih usluga odnose se na troškove transportnih usluga, troškove usluga održavanja i druge troškove proizvodnih usluga. Ostvareni su u iznosu od 117.986€ i bilježe povećanje od 18,32%.

Povećanje je evidentno kod troškova usluga održavanja, i to 14,21%, što je opravdano imajući u vidu inflaciju koja je bila prisutna u 2023. godini. Povećanje ostalih troškova proizvodnih usluga, u najvećoj mjeri se odnose na troškove usluge zaštite na radu koji bilježe rast od 240,36%, a sve u skladu sa Zakonom o zaštiti zdravlja na radu. U toku 2023.godine izvršena je izrada plana i programa zaštite na radu, program stručnog osposobljavanja za bezbjedan rad i ostalo.

Troškovi amortizacije i rezervisanja iznose 1.097.045 € od čega se iznos od 1.062.764€ odnosi na troškove amortizacije sredstava ViK-a i imovine osnivača. Iznos od 34.281€ se odnosi na aktuarijski obračun, za rezervisanja otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrade za 10, 20,30 i 40 godina staža za zaposlene, koji smo u obavezi po Međunarodnom računovodstvenom standardu 19 (MRS 19) da utvrdimo za svaku godinu.

Nematerijalni rashodi su, u ukupnom iznosu od 486.349 €, zabilježili povećanje u odnosu na uporednu godinu za 30,51 %. U strukturi ovih troškova najveće učešće odnosi se na: troškove koncesija za zahvaćenu i ispuštenu vodu 96.525€, troškove dostave računa 47.847 €, sudske troškove i takse 32.641€, troškove kontrole ispravnosti vode 34.934 €, troškove platnog prometa 22.463 €, troškove doprinosa privrednim komorama i savezima 22.147 €, troškovi savjetovanja i drugih intelektualnih usluga pravnih lica 148.508€, troškove usluge pozicioniranja i praćenja 10.394€, troškove održavanja čistoće 15.772€ i ostale nematerijalne rashode.

Finansijski rashodi odnose se na rashode kamata po obavezama iz dužničko-povjerilačkih odnosa. Iz navedenog podatka zaključuje se da društvo nema ni dugoročnih ni kratkoročnih zaduženja.

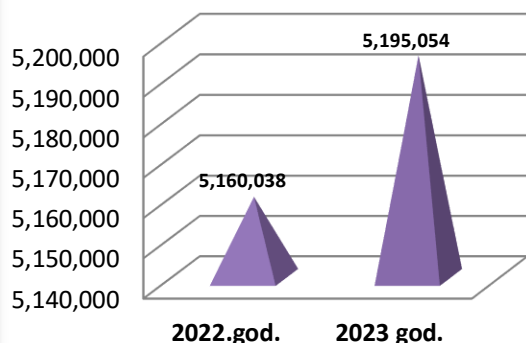
Ostali rashodi iznose 455.906 € i najvećim dijelom se odnose na indirektni otpis nenaplaćenih potraživanja preko korišćenja ispravke vrijednosti. U skladu sa standardima i računovodstvenim politikama društva indirektno je otpisano 352.031 €. Navedeni trošak ima isključivo knjigovodstveni karakter, jer ukoliko se ova potraživanja naplate u narednim godinama knjižiće se na strani bilansa uspjeha kao vanredni prihod.

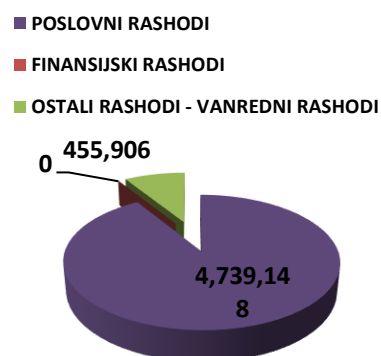
ANALITIČKI PREGLED RASHODA U 2023.GODINI						
R.b	OPIS	2022.god.	%	2023 god.	%	INDEX (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
II	RASHODI	5.160.038	100,00	5.195.054	100,00	101
1	POSLOVNI RASHODI	4.636.640	89,86	4.739.148	91,22	102
1.1	Nabavna vrijednost robe	533.989	10,35	593.195	11,42	111
1.2	Troškovi materijala i energije	598.521	11,60	581.074	11,19	97
1.2.1	Troškovi materijala za izradu	130.562	2,53	93.059	1,79	71
1.2.2	Troškovi ostalog materijala	19.652	0,38	23.572	0,45	120
1.2.3	Troškovi električne energije	373.278	7,23	392.183	7,55	105
1.2.4	Troškovi goriva	75.029	1,45	72.260	1,39	96
1.3	Troš. zarada i ostalih ličnih primanja	1.897.947	36,78	1.863.499	35,87	98
1.3.1	Troškovi neto zarada i ost.lič.primanja	1.466.894	28,43	1.448.229	27,88	99
1.3.2	Troškovi poreza i doprinosa	431.053	8,35	415.270	7,99	96
	Troškovi poreza	50.625	0,98	49.953	0,96	99
	Troškovi doprinosa za penzije	359.567	6,97	345.295	6,65	96
	Troškovi ostalih doprinosa	20.861	0,40	20.022	0,39	96
1.4	Troškovi proizvodnih usluga	99.714	1,93	117.986	2,27	118
1.4.1	Troškovi transportnih usluga	20.072	0,39	20.266	0,39	101
1.4.2	Troškovi usluga održavanja	76.654	1,49	87.550	1,69	114
1.4.3	Ostali troš.proizvodnih usluga	2.988	0,06	10.170	0,20	340
1.5	Troškovi amortizacije i rezervisanja	1.133.821	21,97	1.097.045	21,12	97
1.5.1	Troškovi amortizacije	1.061.238	20,57	1.062.764	20,46	100
	Troškovi amortizacije ViK-a	186.982	3,62	188.508	3,63	101
	Troškovi amortizacije na imovinu osnivača	874.256	16,94	874.256	16,83	100
1.5.2	Rezervisanja za naknade i druge beneficije	72.583	13,59	34.281	0,66	47
1.6	Nematerijalni rashodi	372.648	7,22	486.349	9,36	131
1.6.1	Troškovi zdravstvenih usluga	26.598	0,52	34.934	0,67	131
1.6.2	Troškovi dostave računa	42.523	0,82	47.847	0,92	113
1.6.3	Troškovi reprezentacije	5.740	0,11	9.834	0,19	171
1.6.4	Troškovi premije osiguranja	6.305	0,12	6.903	0,13	109
1.6.5	Troškovi platnog prometa	20.794	0,40	22.463	0,43	108
1.6.6	Troškovi članarina	2.140	0,04	2.963	0,06	138

1.6.7	Troškovi stručnog obrazovanja	0	0,00	2.790	0,05	
1.6.8	Troškovi koncesija	74.886	1,45	96.525	1,86	129
1.6.9	Troškovi dopr.privred.komor.i savezima	19.906	0,39	22.147	0,43	111
1.6.10	Sudski troškovi i takse	32.442	0,63	32.641	0,63	101
1.6.11	Troškovi usluge za održavanja čistoće	10.414	0,22	15.772	0,33	151
1.6.12	Troškovi usluga pozicion. i praćenja	23.535	4,41	10.394	1,75	44
1.6.13	Ostali nematerijalni rashodi	107.365	2,08	181.136	3,49	169
2	FINANSIJSKI RASHODI	173	0,00	0	0,00	0
2.1	Rashodi kamata	173	0,00	0	0,00	0
3	OSTALI RASHODI - VANREDNI RASHODI	523.225	10,14	455.906	8,78	87
3.1	Indirektni i direktni otpisi potraživanja	516.110	10,00	452.031	8,70	88
3.2	Rashodi po osnovu usklađ.vr.imovine	5.482	0,11	1.266	0,02	23
3.3	Ostali vanredni rashodi	1.633	0,03	2.609	0,05	160

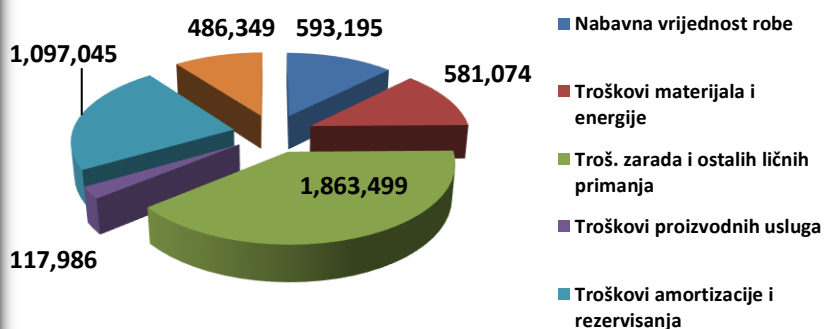
Uporedni prikaz ukupnih rashoda
2022/2023

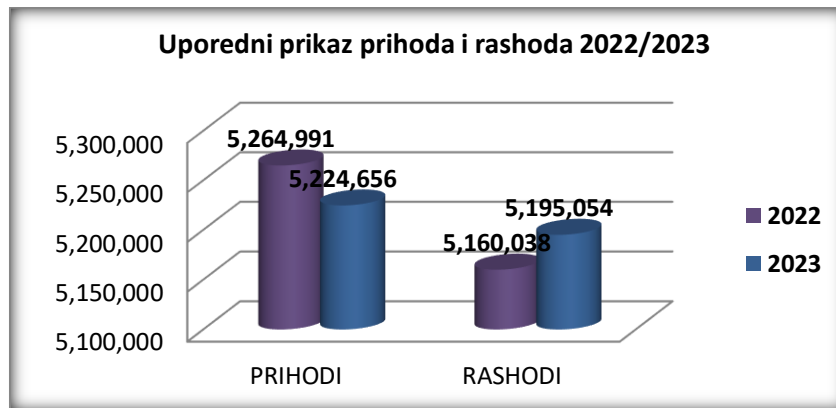
Struktura ukupnih rashoda

Struktura poslovnih rashoda

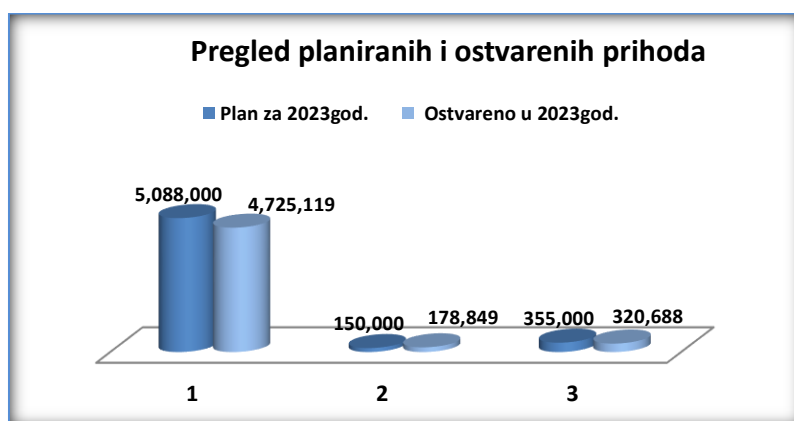
Upoređujući ostvarene ukupne prihode i ukupne rashode za 12 mjeseci 2023.godine evidentno je da je neto rezultat pozitivan u iznosu od 29.602 €.

REZULTAT POSLOVANJA				
R.b	OPIS	2022 god.	2023 god.	INDEX (4/3)
1	2	3	4	5
I	PRIHODI	5.264.991	5.224.656	99
1	Poslovni prihodi	4.806.754	4.725.119	98
2	Finansijski prihodi	144.026	178.849	124
3	Vanredni prihodi	314.211	320.688	102
II	RASHODI	5.160.038	5.195.054	101
1	Poslovni rashodi	4.636.640	4.739.148	102
2	Finansijski rashodi	173	0	0
3	Vanredni rashodi	523.225	455.906	87
III	REZULTAT POSLOVANJA	104.953	29.602	28
1	Rezultat iz poslovne aktivnosti	170.114	-14.029	-8
2	Rezultat iz finansijske aktivnosti	143.853	178.849	124
3	Rezultat iz ostalih aktivnosti	-209.014	-135.218	65

Ako se finansijski parametri ostvareni u 2023. godini uporede sa planskim projekcijama za 2023.godinu može se zaključiti da se planski zadacima kreirani u IV kvartalu 2022.godine, na tada realnim osnovama, nijesu u potpunosti ostvarili, kako na prihodnoj tako i na rashodnoj strani. Ostvareni ukupni prihodi su manji od planom definisanih za 6,59%, a rashodi za 6,52%.

PREGLED PLANIRANIH I OSTVARENIH PRIHODA U 2023.GODINI				
R.b	OPIS	Plan za 2023god.	Ostvareno u 2023god.	INDEX (4/3)
1	2	3	4	5
I	PRIHODI	5.593.000	5.224.656	93
1	Poslovni prihodi	5.088.000	4.725.119	93
1.1	Prihodi po osnovu pretplate	234.000	222.739	95
1.2	Prihodi od prodaje vode	2.819.000	2.877.203	102
1.3	Prihodi od kanalizacije	435.000	437.602	101
1.4	Prihodi od prodaje usluga	160.000	104.880	66
1.5	Prihodi po osnovu refun.bolovanja	40.000	22.427	56
1.6	Prihodi iz Budžeta Opštine Bar	100.000	139.707	140
1.7	Pokriće amortizacije osnivača	1.250.000	874.256	70
1.8	Drugi poslovni prihodi	50.000	46.305	93
2	Finansijski prihodi	150.000	178.849	119
2.1	Prihodi od kamata	150.000	178.846	119
2.2	Prih. po osn.dep.poz.kam	0	3	
3	Vanredni prihodi	355.000	320.688	90
3.1	Naplaćena otpis.potraživanja	350.000	317.989	91
3.2	Ostali vanredni prihodi	5.000	2.699	54

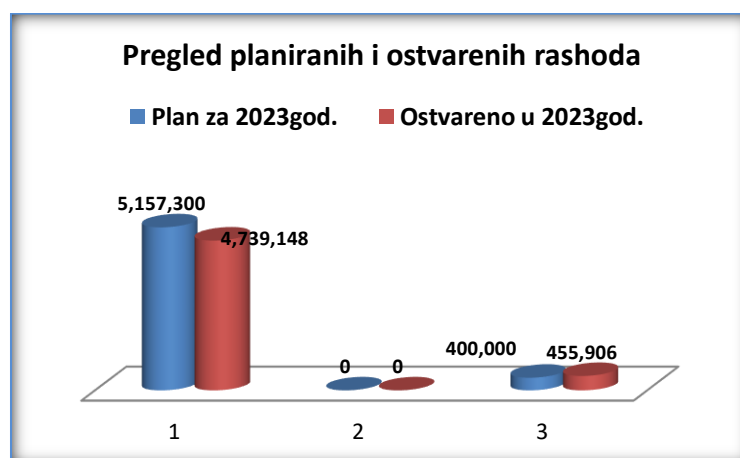

Analizirajući strukturu ostvarenih prihoda može se zaključiti da su planska predviđana premašena kod prihoda od prodaje vode i kanalizacije za cca 2%, kod dotacija od strane osnivača za 39,71%, finansijskih prihoda za 19,23%. Kod ostalih finansijskih parametara ostvarenje je manje u odnosu na planska predviđena, što je posljedica nestabilne ekonomske situacije, kontinuiranog smanjenja cijene za utrošenu vodu i usluge odvođenja otpadnih voda, kao i oslabljenje platežne moći korisnika koji nijesu u mogućnosti da redovno izmiruju račune za utrošenu vodu.

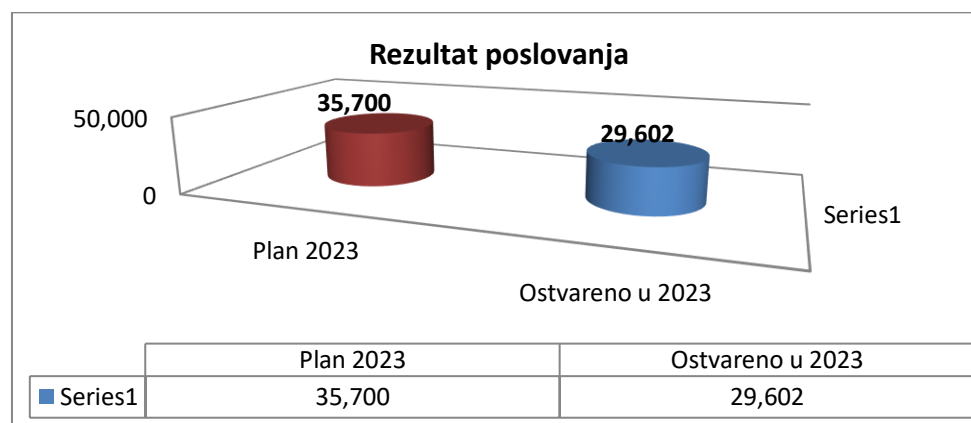
Planirani ukupni rashodi ostvareni su sa 93,48%. Struktura ostvarenih rashoda ukazuje na to da su troškovi materijala i električne energije ostvareni sa 95%, troškovi zarada i ostalih ličnih primanja sa 91%, troškovi proizvodnih usluga sa 77%. Planska predviđana su premašena kod troškova preuzimanja vode iz sistema Regionalnog vodovoda i to za 11%, nematerijalnih troškova 30% i ostalih varendih rashoda 14%.

PREGLED PLANIRANIH I OSTVARENIH RASHODA U 2023.GODINI				
R.b	OPIS	Plan za 2023god.	Ostvareno u 2023god.	INDEX (6/3)
1	2	3	4	5
II	RASHODI	5.557.300	5.195.054	93
1	Poslovni rashodi	5.157.300	4.739.148	92
1.1	Nabavna vrijednost robe	535.000	593.195	111
1.2	Troškovi materijala i energije	610.000	581.074	95
1.2.1	Troškovi materijala	140.000	116.631	83
1.2.2	Troškovi električne energije	395.000	392.183	99
1.2.3	Troškovi goriva	75.000	72.260	96
1.3	Troškovi amortizacije	1.430.000	1.097.045	77
	Troškovi amortizacije ViK-a	180.000	188.508	105
	Troškovi amortizaciju na imovinu osnivača	1.250.000	874.256	70
	Rezervisanja za naknade i druge beneficije		34.281	

1.4	Troškovi zarada i ostalih ličnih primanja	2.055.000	1.863.499	91
1.4.1	Troškovi neto zarada	1.400.000	1.365.874	98
1.4.2	Troškovi poreza i doprinosa i ost.lič.rashodi i naknade	655.000	497.625	76
1.5	Troškovi proizvodnih usluga	154.000	117.986	77
1.5.1	Troškovi transportnih usluga	20.500	20.266	99
1.5.2	Troškovi usluga održavanja	130.000	87.550	67
1.5.3	Ostali troš.proizvodnih usluga	3.500	10.170	291
1.6	Nematerijalni troškovi	373.300	486.349	130
1.6.1	Troškovi zdravstvenih usluga	40.000	34.934	87
1.6.2	Troškovi dostave računa	43.000	47.847	111
1.6.3	Troškovi reprezentacije	5.000	9.834	197
1.6.4	Troškovi premije osiguranja	7.000	6.903	99
1.6.5	Troškovi platnog prometa	20.000	22.463	112
1.6.6	Troškovi članarina	1.500	2.963	198
1.6.7	Troškovi stručnog obrazovanja	2.000	2.790	140
1.6.8	Troškovi koncesija	75.000	96.525	129
1.6.9	Troš.dopr.privred.komor.i savezima	20.000	22.147	111
1.6.10	Sudski troškovi i takse	35.000	32.641	93
1.6.11	Troškovi usluge za održavanja čistoće	14.000	15.772	113
1.6.12	Troškovi usluga pozicion. i praćenja	9.900	10.394	105
1.6.13	Ostali nematerijalni rashodi	100.900	181.136	180
2	Finansijski rashodi	0	0	
2.1	Rashodi kamata		0	
3	Ostali rashodi - vanredni rashodi	400.000	455.906	114
3.1	Indirektni i direktni otpisi potraživanja	380.000	452.031	119
3.2	Rashodi po osnovu usklađ.vr.imovine	10.000	1.266	13
3.3	Ostali vanredni rashodi	10.000	2.609	26

Rezultat poslovanja				
R.b	OPIS	Plan za 2023god.	Ostvareno u 2023 god.	INDEX (4/3)
1	2	3	4	5
I	PRIHODI	5.593.000	5.224.656	93
1	Poslovni prihodi	5.088.000	4.725.119	93
2	Finansijski prihodi	150.000	178.849	119
3	Vanredni prihodi	355.000	320.688	90
II	RASHODI	5.557.300	5.195.054	93
1	Poslovni rashodi	5.157.300	4.739.148	92
2	Finansijski rashodi	0	0	
3	Vanredni rashodi	400.000	455.906	114
III	REZULTAT POSLOVANJA	35.700	29.602	83
1	Rezultat iz poslovne aktivnosti	-69.300	-14.029	20
2	Rezultat iz finansijske aktivnosti	150.000	178.849	119
3	Rezultat iz ostalih aktivnosti	-45.000	-135.218	300

10.2 Analiza bilansa stanja

Iskaz o finansijskoj poziciji Društva, poznat kao Bilans stanja na određeni dan upućuje na zaključak da DOO „Vodovod i kanalizacija“ na dan 31.12.2023.godine, bez obzira na nestabilne ekonomske uslove, ima zadovoljavajuću finansijsku ravnotežu, odnosno zadovoljavajuću kratkoročnu i dugoročnu likvidnost.

Sredstva Društva čine stalna i obrtna sredstva i to je resurs sa kojim upravlja Društvo i od koga se očekuje priliv budućih ekonomskih koristi. Najzastupljeniji dio u **aktivni društva** je stalna imovine, kao najkvalitetniji dio imovine kojom Društvo raspolaže. Ukupna stalna imovina sa kojom je raspolagalo Društvo na 31.12.2023.godine je iznosila 45.674.521 €, što čini cca 94,32% ukupne aktive, dok se ostatak od 5,68% odnosi na obrtnu imovinu društva.

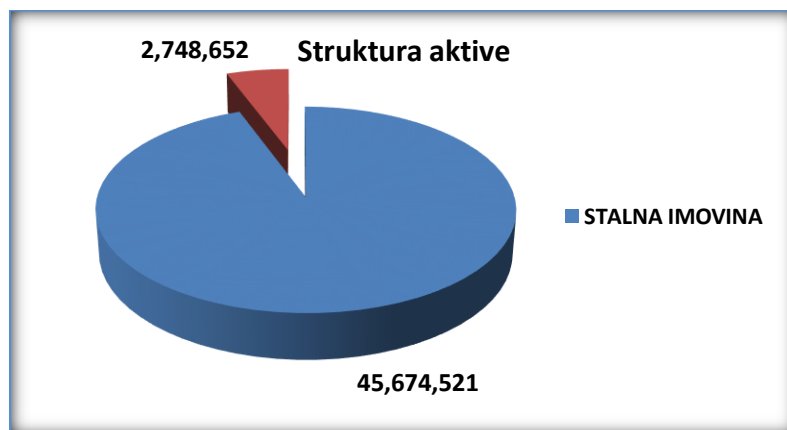
U strukturi neto obrtne imovine najveće učešće imaju gotovina i gotovinski ekvivalenti i potraživanja od kupaca. Potraživanja od kupaca imaju učešće od 30,36%, dok je prošloj poslovnoj godini ovo učešće iznosilo 42,33%. Potraživanja od kupaca su jedan od važnijih elementa poslovanja, jer stanje potraživanja i nivo naplate istih, utiče na likvidnost i visinu prihoda, a samim tim i na ostvareni poslovni rezultat. Potraživanja od kupaca bilježe pad od 14,52% u odnosu na 2022.godinu. Ako se nenaplaćena potraživanja analiziraju sa aspekta strukture potrošača može se zaključiti da najveće učešće imaju potraživanja od korisnika iz kategorije fizičkih lica, sa cca 65%.

Stanje novčanih sredstava na kraju godine je povećano u odnosu na početno stanje za 57,35%, što još jednom potvrđuje pozitivno poslovanje u protekloj godini, odnosno, kreiranje i realizaciju racionalnih poslovnih odluka menadžmenta. Zahvaljujući navedenoj poslovnoj politici likvidnost društva, uprkos otežanim uslovima poslovanja, nije u nijednom momentu bila ugrožena. Ukupna obrtna sredstva, u neto iznosu, su veća u odnosu na kratkoročne obaveze za 16 puta.

Redovno su izmirivane sve obaveze, kako prema državi, tako i prema dobavljačima i zaposlenim radnicima, bez obzira na ekonomsku situaciju koja je vladala kod nas i u okruženju.

STRUKTURA AKTIVE						
R.b	OPIS	2022.god.	%	2023.god.	%	INDEX (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
I	STALNA IMOVINA	46.644.190	95,29	45.674.521	94,32	98
1.1	Nematerijalna ulaganja	39.947	0,08	41.586	0,09	104
1.2	Nekretnine,postrojenja i oprema	46.603.078	95,20	45.632.935	94,24	98
1.3	Dugoročni plasmani	1.165	0,00	0	0,00	0
II	OBRTNA IMOVINA	2.306.373	4,71	2.748.652	5,68	119
2.1	Zalihe	395.642	0,81	440.768	0,91	111
2.2	Potraživanja od kupaca	976.461	1,99	834.701	1,72	85
2.3	Porez na dodatu vrijednost i AVR	771	0,00	4.323	0,01	561
2.4	Gotovina i gotovinski ekvi.	933.499	1,91	1.468.860	3,03	157
	UKUPNO	48.950.563	100,00	48.423.173	100	99

Da su ove konstatacije tačne potvrđuje i **Kristalna plaketa**, simbol transparentnog rada i poslovnog prestiža koju je ovo Društvo u 2023.godini dobilo od kompanije za ocjenu boniteta Company Wall iz Londona. Navedena plaketa se dodjeljuje privrednim društvima koja tri godine u kontinuitetu ostvaruju odličan bonitet, čime dokazuju finansijsku stabilnost i stiču povjerenje poslovnih partnera.

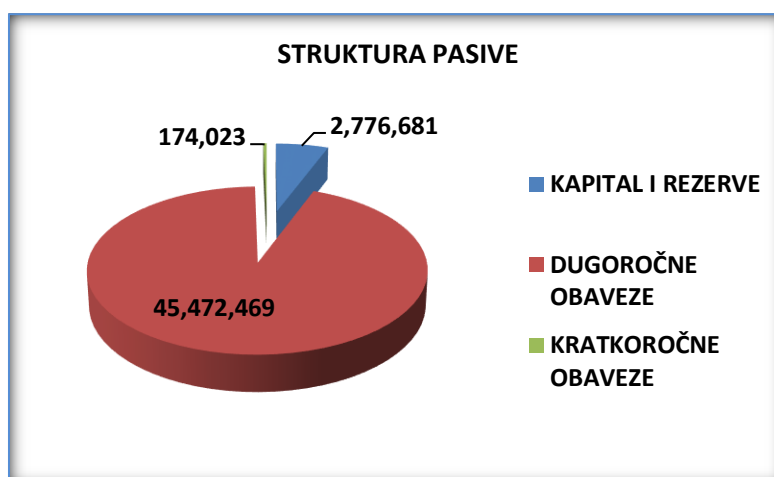
Vrijednost **pasive**, kao i prethodno analizirane aktive je umanjena u odnosu na uporednu godinu za 1,08%.

U pasivi bilansa stanja pod stavkom dugoročne obaveze svrstani su i dugoročno odloženi prihodi, a odnose se na vrijednost imovine osnivača koju koristi Društvo. U skladu sa MRS 20, poštujući prihodni princip, vrijednost te imovine je knjižena na navedenoj poziciji, i na kraju 2023. godine iznosi 45,1miliona€, od čega se iznos od 265.000€ odnosi na odložene prihode po osnovu primljenih sredstava iz budžeta Opštine Bar za nabavku osnovnih sredstava, čija će se realizacija izvršiti početkom 2024. godine.

U dugoročnim obavezama su evidentirane i ukalkulisane obaveze po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada postojećih radnika, u skladu sa MRS 19, kao i odložene poreske obaveze koje su rezultat privremenih razlika osnovice za obračun računovodstvene i poreske amortizacije.

Kratkoročne obaveze se, uglavnom, odnose na obaveze prema dobavljačima, i to za račune iz decembra analizirane godine i po osnovu obračunatih obaveza za zakupninu, koje su se u ovoj godini izmirile.

STRUKTURA PASIVE						
R.b	OPIS	2022god.	%	2023god.	%	INDEX (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
I	KAPITAL I REZERVE	2.747.353	5,61	2.776.681	5,73	101
1.1	Upisani kapital	999.624	2,04	999.624	2,06	100
1.2	Revalorizacione rezerve	2.107.645	4,31	2.107.645	4,35	100
1.3	Gubitak	-386.503	-0,79	-357.175	-0,74	92
1.4	Ostale rezerve	26.587	0,05	26.587	0,05	100
II	DUGOROČNE OBAVEZE	46.061.510	94,10	45.472.469	93,91	99
2.1	Dugoročne obaveze	0		0		
2.2	Odloženi prihodi	45.779.914	93,52	45.170.657	93,28	99
2.2.1	Odloženi prihodi- imovina osnivača	45.779.914	93,52	44.905.657	92,74	98
2.2.2	Odloženi prihodi- sredstva iz Budžeta Opštine Bar	0		265.000	0,55	
2.3	Odloženi porezi	62.360	0,13	58.436	0,12	94
2.4	Dugoročna rezervisanja	219.236	0,45	243.376	0,50	111
III	KRATKOROČNE OBAVEZE	141.700	0,29	174.023	0,36	123
3.1	Kratkoročne obaveze iz poslovanja	128.590	0,26	169.000	0,35	131
3.2	Kratkoročne finansijske obaveze	0		0		
3.3	Obaveze za porez dobit	13.110	0,03	4.198	0,01	32
	PVR			825		
	UKUPNO	48.950.563	100	48.423.173	100	99

10.3. Indikatori poslovanja

Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelj	2022.godina	2023.godina
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,02	1,01
Ekonomičnost poslovnih aktivnosti	1,04	1,00

Koeficijent ukupne ekonomičnosti još jednom ukazuje da je u protekloj godini Društvo poslovalo pozitivno, što znači da su ukupni prihodi bili dovoljni da pokriju sve ukalkulisane rashode.

Pokazatelj poslovne ekonomičnosti ukazuje na pozitivne poslovne rezultate.

10.3.1 Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelj	2022.godina	2023.godina
Koeficijent trenutne likvidnosti	6,59	8,44
Koeficijent ubrzane likvidnosti	13,48	13,26
Koeficijent tekuće likvidnosti	16,28	15,79

Koeficijent trenutne likvidnosti u 2023.godini iznosi 8,44 što ukazuje da je 1€ kratkoročnih obaveza pokriven sa 8,44 € novčanih sredstava.

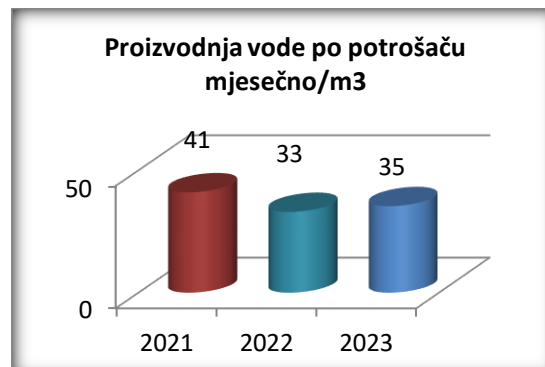
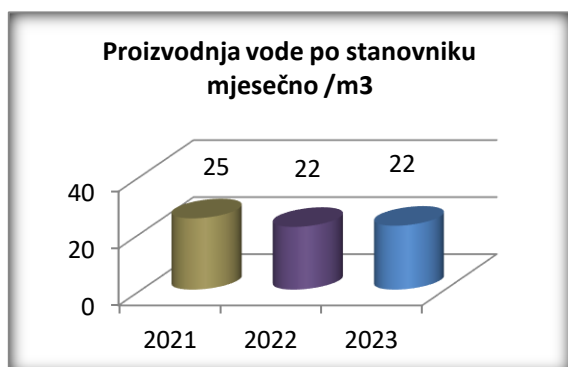
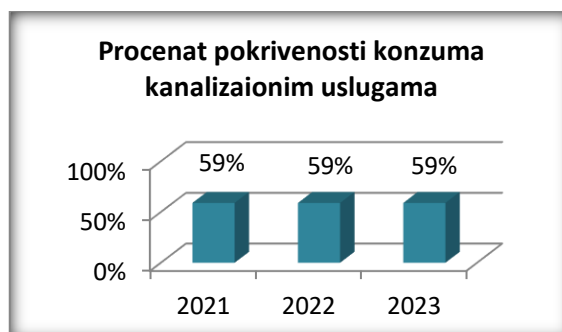
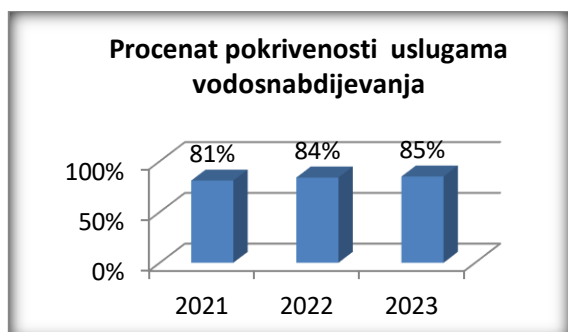
Koeficijenti ubrzane i tekuće likvidnosti za 2023.godinu su veoma zadovoljavajući. Ovi pokazatelji ukazuju da je Društvo na kraju 2023.godine imalo dovoljno obrtnih sredstava za pokriće svih kratkoročnih obaveza (1€ obaveza pokiven sa 13,26- 15,79 € obrtnih sredstava).

10.3.2. Pokazatelji finansijske stabilnosti

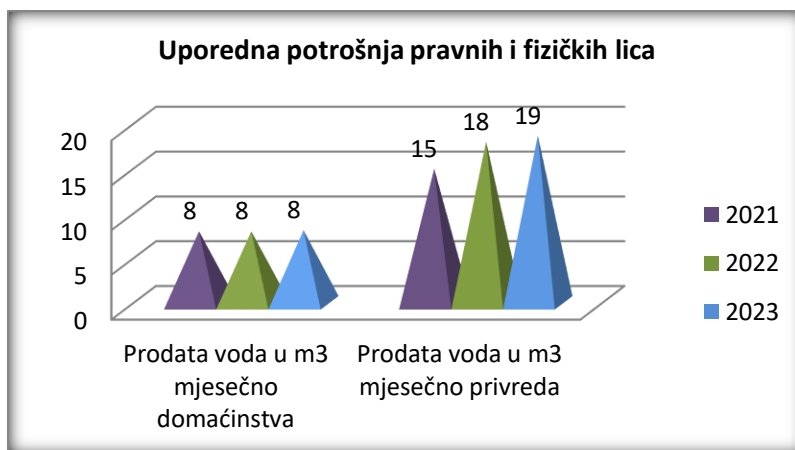
Pokazatelj	2022.godina	2023.godina
Koeficijent finansijske stabilnosti	0,96	0,95

10.3.3. Indikatori uspješnosti

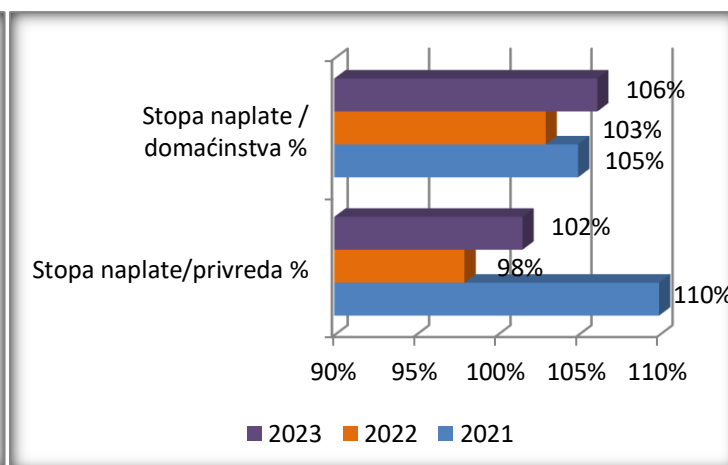
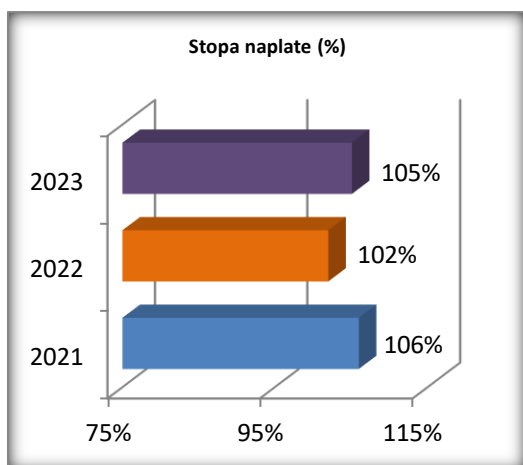
Pokrivenost uslugama vodosnabdijevanja i kanalizacije utiče na kvalitet pruženih usluga, kao i na finansijske benefite koje Društvo ostvaruje. Iz grafičkog prikaza u nastavku može se vidjeti da je procenat pokrivenosti uslugama vodosnabdijevanja 85%, dok je pokrivenost konzuma kanalizacionim uslugama manja i na nivou je od 59%.

Najbronija kategorija korisnika su fizička lica i samim tim njihova potrošnja čini najveći dio prihoda.

Tekuća naplata potraživanja je na nivou od 105%. Naplata od korisnika kategorije pravna lica je 102%, dok je kategoriju korisnika fizička lica naplata na nivou od 106%.

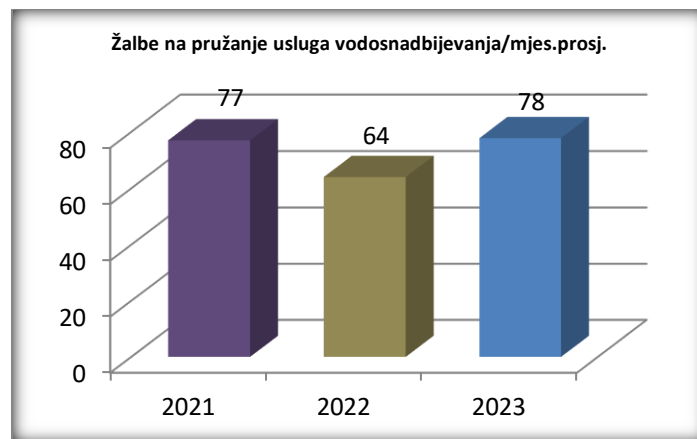

Indikatori koji pokazuju kvalitet pruženih usluga odnose se na broj zaposlenih po priključku, broj žalbi na pružene usluge, broj kvarova u toku godine i analizu kvaliteta vode.

Indikator koji se odnosi na nivo zaposlenih na 1000 priključaka je 6 i ukazuje na povoljnu radnu efikasnost, jer je istu u skladu sa međunarodnim standardom koji se kreće u rasponu od 6 do 8.

Aktivno se radi na poboljšanju pružanja usluga i odnosa sa korisnicima, pa se time i podiže nivo zadovoljstva. Pored evidencije o kvarovima na distributivnoj mreži, vodi se i evidencija žalbi korisnika na ispravnost mjernog instrumenta, reklamacija na fakturisanu količinu vode, efikasnosti očitavanja mjernih instrumenata.

11. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA

Pokazatelji poslovanja, izvedeni iz bilansnih iskaza za 2023.godinu, kao što je navedeno, ukazuju da je DOO "Vodovod i kanalizacija" Bar stabilno društvo, posmatrano na kratki i dugi rok. U aktivi društva obrtna sredstva učestvuju sa 5,68%, a obaveze prema dobavljačima cca 0,35%, dok u pasivi društva nema tuđih izvora u smislu kratkoročnih ili dugoročnih kredita. Likvidnost društva je očuvana, bez obzira na otežane uslove privređivanja koji su vladali u prošloj godini i koji su još prisutni.

Dakle, ovo društvo ne koristi i nema potrebu za izdavanjem, odnosno korišćenjem osnovnih ili izvedenih finansijskih instrumenata u cilju pribavljanja novčanih sredstava (obveznice, blagajnički zapisi, komercijalni zapisi, dionice i sl.).

12. IZLOŽENOST RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I NOVČANOG TOKA

Rizik 1 - smanjena potrošnja vode usljed vanrednih okolnosti

DOO "Vodovod i kanalizacija" Bar je kao i ostala privredna društva u zemlji iz ove privredne djelatnosti suočila sa problemom smanjenja potrošnje vode izazvanog ekonomskom krizom. No, bez obzira na navedeno analizirana 2023.godina je u odnosu na uporednu godinu zabilježila povećanje fakturisanja vode, posmatrano naturalno.

Rizik 2 - cijene

Cjenovni rizik spada u kategoriju visokog rizika iz razloga što od formirane cijene zavise prihodi od osnovne djelatnosti. Adekvatno utvrđena cijena vode i usluga odvođenja otpadnih voda obezbijuje nesmetano finansijsko upravljanje. Na cjenovni rizik utiču cijene ulaznih inputa koji su neophodni za obavljanje poslovnih aktivnosti.

Cijene usluga vodovodnih društava su kontrolisane, a ne ekonomske, odnosno, cijene koje se formiraju na bazi odnosa ponude i tražnje na tržištu. Saglasnost na cijene utrošene vode i usluga odvođenja otpadnih voda u ranijem period davao je osnivač - predsjednik Opštine, što znači da je kontrola bila njihova.

Rizik je postojao da predložene cijene od strane menadžmenta društva, temeljene na bazi operativnih troškova i drugih materijalnih i nematerijalnih rashoda koje treba da se pokriju iz iste, neće biti prihvaćene, što znači da bi bio smanjen prihod i poremećen tok obavljanja poslovnih aktivnosti.

Rizik je dodatno povećan i primjenom Zakona o komunalnim djelatnostima, odnosno uslovom da svaku promjenu (jednom godišnje se dostavlja predlog novih cijena) treba da odobri Regulatorna agencija za energetiku i regulisanekomunalne djelatnosti, a na isto saglasnost daje Skupština Opštine Bar. Postoji vjerovatnoća, rizik, da dođe do nesklada između ova dva subjekta u proceduri korekcije cijena.

Ukoliko se od strane Skupštine ne usvoji predložena cijena, shodno članu 56a. Zakona o komunalnim djelatnostima, primjenjuje se privremena cijena, koja je utvrđena na način da je 10% manja u odnosu na utvrđenu cijenu iz prethodne godine. Ovakvo zakonsko rješenje dovodi do velikih poteškoća u poslovanju privrednog društva, jer dovodi do smanjenja prihoda od osnovne djelatnosti.

Rizik 3 - kreditni

Analizirani bilans stanja društva ukazuje da u izvorima sredstava nema kreditnih zaduženja, ni kratkoročnih, ni dugoročnih, tako da ne postoji rizik po osnovu izmirenja istih. U narednom periodu društvo planira da finansiranje svoje djelatnosti obavlja, isključivo, iz sopstvenih prihoda, što znači da se neće zaduživati.

Ukoliko bi se uslovi privređivanja dodatno zakomplikovali i bio poremećen tok novčanih sredstava to bi društvo pribjelo aktiviranju nekog vida kratkoročnog zaduženja u vidu overdraft kredita ili sličnog vida bankarskog finansiranja.

Rizik 4 - Likvidnost i novčani tok

Osnovni cilj u upravljanju rizikom likvidnosti je održavanje potrebnog nivoa likvidnih sredstava kako bi se u redno izmirivale dopsjele obaveze i na taj način se minimizirali negativni efekti na finansijski rezultat.

Analiza finansijskog položaja društva za proteklu godinu upućuje na zaključak da su svi pokazatelji likvidnosti, bez obzira na otežane uslove privređivanja, zadovoljavajući. Sve obaveze su redovno izmirivane, kako prema državi, tako i prema dobavljačima i zaposlenim radnicima. Nedeljno se ažurira pregled ukupnih obaveza sa aspekta valutnog roka i upoređuje sa stanjem novčanih sredstava na računima i planiranom prilivu novčanih sredstava po osnovu naplate novih i starih potraživanja. Ovaj izvještaj stručne službe dostavljaju menadžmentu na uvid, tako da se u svakom momentu zna finansijska pozicija društva.

Kao što je navedeno stanje novčanih sredstava je na kraju godine bilo veće od istog na početku poslovne godine, što znači da je u protekloj godini ostvaren pozitivan tok gotovine.

U cilju zadržavanja, odnosno, popravljivanja navedene slike bilansa novčanih tokova društvo će u narednom periodu svu pažnju usredsrediti na povećanju stepena naplate potraživanja, kako novoformiranih potraživanja iz tekuće godine, tako i potraživanja iz prethodnih godina. Stepennaplate potraživanja koja stavljaju u odnos godišnju naplatu sa fakturisanom realizacijom iz iste godine je 105%, za domaćinstva je na nivou od 106% i za privredu 102%.

Pored agresivnije politike na polju naplate ukupnih potraživanja vodiće se računa o stvaranju novih obaveza, uz strogo poštovanje plana javnih nabavki.

Rizik 5- Bezbijednost i zdravlje na radu

Zaposlenima je redovno vršena nabavka potrebne zaštitne lične opreme. DOO „Vodovod i kanalizacija“ Bar je kolektivno osigurao zaposlene od povreda na radu i profesionalnih bolesti, a osim ovakvog osiguranja uvedeno je i dopunsko zdravstveno osiguranje, za slučaj teških bolesti i hirurških intervencija.

Društvo je u okviru organizovanja rada, uredilo pitanja zaštite i zdravlja na radu u skladu sa Zakonom. U skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu ("Službeni list CG", br. 34/14), drugim propisima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu i opštim aktom kojim se uređuju pitanja iz zaštite i zdravlja na izvršeno je osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad.

13. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

U sklopu kontinuiranog unaprijeđenja komunalne infrastrukture Društvo će usmjeriti svoje aktivnosti u cilju osiguravanja stabilne isporuke vode za korisnike, unaprijeđenje vodovodne i kanalizacione mreže, uzimajući u obzir rastuće potrebe zajednice, tehnološke inovacije i značaj održivosti resursa.

DOO "Vodovod i kanalizacija" Bar će u narednom periodu svoje aktivnosti usmjeriti na :

- Kontinuirano održavanje distributivne mreže i nadzor kroz redovnu rekonstrukciju i održavanje mreže sa ciljem brzog reagovanja na eventualne kvarove ili havarije;
- Izradu projektno-tehničke dokumentacije za potrebe rekonstrukcije postojeće i izgradnji nove hidrotehničke infrastrukture;
- Unaprijeđenje kanalizacione mreže kroz nabavku opreme za video kontrolu stanja kanizacionih cjevovoda i novih fekalnih pumpi za pumpne stanice u Baru, Čanju i Virpazaru;

- Povećanje efikasnosti u radu tehničkih sistema kroz povećanje stepena uštede pogonskih parametara, goriva, električne energije;
- Uvođenje SCADA sistema i ugradnji aktuatora kako bi se obezbijedila kontrola stanja u rezervoarima i na pumpnim stanicama kao i mogućnost daljinskog upravljanja pumpama za vodu u cilju racionalizacije korišćenja vode za piće i povećanju stepena uštede pogonskih sredstava;
- Monitoring potrošnje vode kroz uvođenje sistema praćenja potrošnje, permanentnog snimanja stanja rezervoara, noćnih snimanja na mreži sa ciljem smanjenja gubitaka;
- Smanjenje komercijalnih gubitaka kroz sprovođenje procedure evidentiranja privremenih korisnika i njihove identifikacije na terenu;
- Smanjenje tehničkih gubitaka kroz uvođenje daljinskog očitavanja potrošene vode ugradnjom adekvatnih vodomjera za daljinsko očitavanje, definisanju mjernih zona, ažuriranje GIS baze podataka i detekciji gubitaka na mreži sa opremom namjenjenom za te poslove (logeri šuma, geofon, ultrazvučni mobilni mjerači protoka, korelatori, itd.); izradi plana zamjene svih dotrajalih armaturnih i fazonskih komada u šahtama sa ciljem smanjenja gubitaka na mreži i lakšeg upravljanja sistemom;
- Zaštitu vodoizvorišta i unaprijeđenju komunalne infrastrukture kroz očuvanje resursa, uređenju prostora oko istih, nabavki i ugradnji nedostajućih postrojenja za neutralizaciju hlora i rješavanju uređenja zone sanitarne zaštite izvorišta Čanja, Sustaš, Vrteljak i Glava od vode u skladu sa izrađenim elaboratima;
- Unaprijeđenje kvaliteta vode kroz otvaranje laboratorije za vodu i otpadne vode i nastavljanju implementacije ISO standarda u oblasti kvaliteta životne sredine i bezbjednosti vode i uvođenjem novih procedura;
- Modernizaciju tehničkih kapaciteta kroz nabavku neophodne mehanizacije, alata i opreme za samostalni rad (rovokopač, kamion, rezač asfalta i betona, agregat, pikamer itd.), u skladu sa finansijskim sredstvima;
- Modernizaciju informacionih tehnologija kroz nabavku novih i modernijih uređaja za očitavanje, uvođenju novih programa i tehnologija za računovodstvene poslove i obradu finansijskih podataka;
- Razvoj sistema zaštite i zdravlja radnika na radu;
- Edukaciju građana o značaju vode i njenog racionalnog trošenja kroz programe informisanja o važnosti očuvanja vodnih resursa;
- Ulaganje u razvoj zaposlenih kroz njihovu profesionalnu edukaciju i usavršavanje od strane specijalizovanih institucija za određene poslove

14. ZAKLJUČAK

Na osnovu analize poslovanja u 2023. godini uprkos izazovima u poslovnom okruženju ostvaren je pozitivan poslovni rezultat.

Redovno održavanje vodovodne i kanalizacione mreže, usklađeno sa dostupnim finansijskim sredstvima, omogućilo je da se održi zadovoljavajući nivo kvaliteta pružanja usluge distribucije higijenski ispravne vode krajnjim korisnicima.

U poslovanju ovog privrednog društva osnovni cilj jeste proaktivni pristup u održavanju i unaprijeđenju sistema javnog vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda kako bi se osiguralo optimalne funkcionisanje komunalne infrastrukture.

I pored izazova kao što je kontinuirano smanjenje cijena za utrošenu vodu i usluge odvođenja otpadnih voda, ostvareno je povećanje prihoda od osnovne djelatnosti, što jasno pokazuje da je efikasno i racionalno upravljano poslovnim procesima i aktivnostima.

Značajno je istaći da su tokom analiziranog perioda ukupna potraživanja smanjena, što ukazuje na efikasne procese naplate i efikasno upravljanje potraživanjima. Smanjenjem potraživanja povećava se finansijska stabilnost Društva što je od ključnog značaja za dugoročnu održivost komunalne infrastrukture.

Uvođenje Call centra za korisnike pruža direktnu i brzu komunikaciju sa korisnicima, omogućava brže rješavanje problema i pružanje informacija u realnom vremenu. Kroz personalizovan pristup poboljšava se odnos i obezbjeđuje mogućnost pravovremenog prikupljanja informacija.

Ostvarenje pozitivnog poslovnog rezultata, uprkos složenom i dinamičnom poslovnom okruženju pokazuje sposobnost Društva da se prilagodi promjenama i reaguje na odgovarajući način. Ostvarenje pozitivnog rezultata ima pozitivne implikacije na finansije Društva, iz razloga što doprinosi održavanju stabilnosti, profitabilnosti i samoodrživosti.